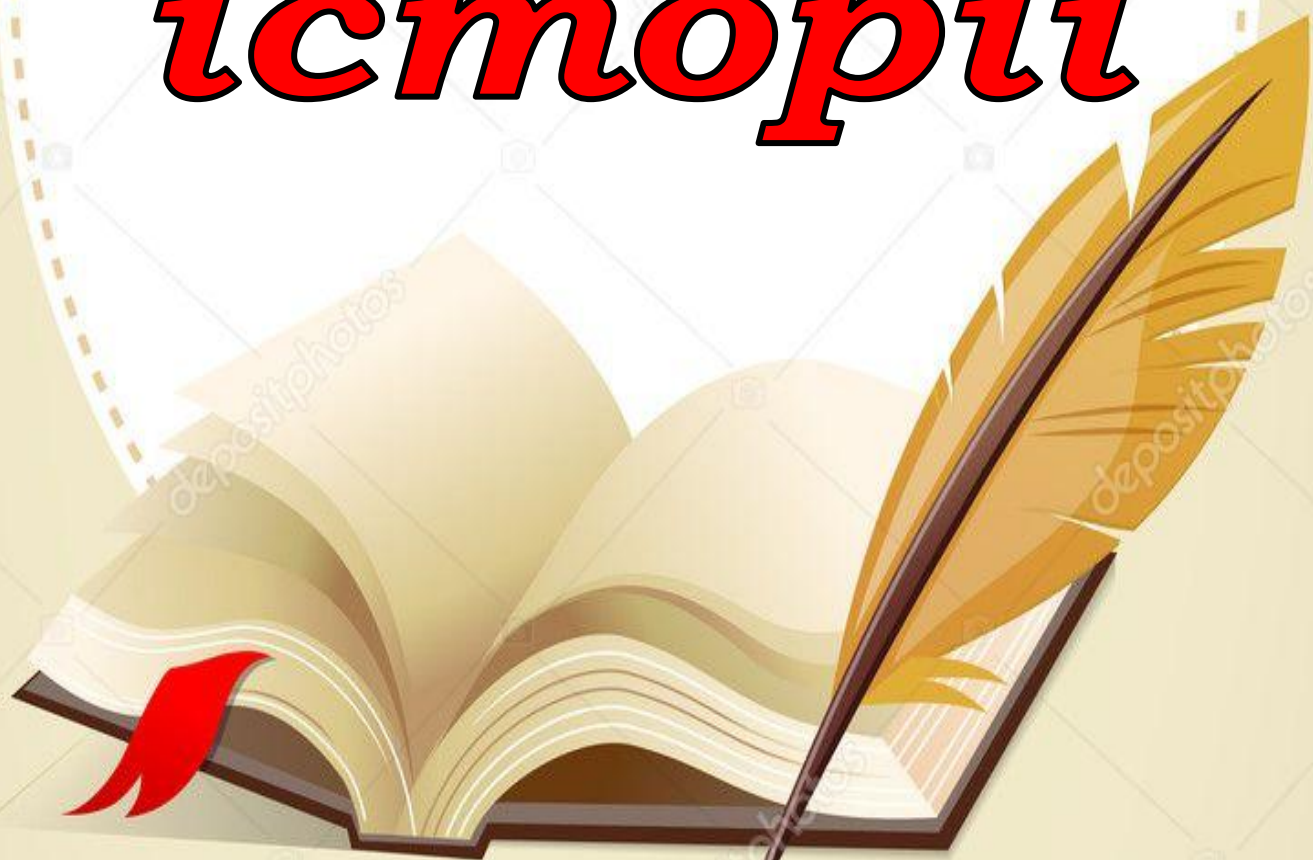

Друхівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів

Тиждень історії

2019 рік

Посібник «Тиждень історії в закладі освіти». Друхівська загальноосвітня школа I-III ступенів / В.О. Люшина, Л.І. Цимбалюк. – 2019. – 52 с.

Посібник містить позакласні заходи з історії стародавнього світу та історії України. Запропоновані заходи подані у вигляді гри, вікторин, брей-рингів, їх доцільно використовувати під час вивчення нового матеріалу відповідно до чинної навчальної програми.

З М І С Т

ВСТУП.....	4
План проведення тижня історії.....	6
Девіз тижня історії.....	7
Позакласні заходи	
Історичний брейн-ринг «Сторінками історії України» (5 клас).....	8
Історична гра «Що? Де? Коли?» за темою «Давня Греція» (6 клас).....	12
Позакласний захід «Діячі Галицько-Волинської держави» (7 клас).....	14
Історичний брейн-ринг «Козацька доба в історії України» (8 клас).....	20
Історична вікторина «Ерудит» (8 клас).....	22
Історичний брейн-ринг (9 клас).....	25
Гра «Знавець історії» (10 клас).....	27
Інтелектуальна гра «Найрозумніший» (11 клас).....	33
Практичні і творчі завдання «У світі історії» (6-11 класи).....	42
Крилаті вислови та словосполучення «Стародавній Рим» (7 клас).....	51
Підсумки тижня історії в закладі.....	52

ВСТУП

*У дитячому віці гра – це норма,
і дитина повинна завжди гратися,
навіть коли робить серйозну справу.*

А.С.Макаренко

Позаурочна робота ставить за мету поглиблення знань, здобутих учнями на уроках, допомагає зробити процес пізнання цікавим і захоплюючим. Під час позаурочної роботи учні отримують уміння працювати з підручником і довідковою літературою, реферувати й рецензувати, готувати повідомлення та доповіді, виступати з ними перед дитячою та дорослою аудиторіями; відкривають можливості для формування інтелектуальних умінь учнів у результаті їх дослідницьких досліджень в архівах, музеях, бібліотеках, під час роботи з нормативно-правовими документами.

Позакласна робота має добровільний характер, сприяє розвитку пізнавальних здібностей і нахилів учнів. Навряд чи сьогодні існує багато закладів, у яких є музей, але практично в кожній із них можна випустити історичну газету або провести тиждень історії. Дуже поширеною формою роботи стали олімпіади, вікторини, конкурси, екскурсії, які проводить кожний учитель історії.

У здійсненні позаурочної діяльності можна виділити два напрямки:

1. Розширення історичних знань, яких учні набувають на уроках.
2. Здобуття нових знань краєзнавчого характеру.

За тривалістю види позаурочної роботи поділяються на систематичні (такі, що проводяться впродовж усього навчального року (дослідницька робота, робота музею)) та епізодичні походи (екскурсії, зустрічі з ветеранами праці та війни, випуски історичних газет, предметний тиждень).

Види позаурочних робіт:

1. Масова (історичні вечори, лекції, бесіди, історичні екскурсії, вікторини, конкурси, олімпіади, конференції, перегляд фільмів, «тиждень у закладі).
2. Групова (історичний гурток, історичний клуб, походи, експедиції, випуск газет, лекторії, факультативи).
3. Індивідуальна (читання історичної літератури, відвідання архіву, робота в музеї, написання рефератів, виконання творчих завдань).

Даний посібник містить позакласні заходи з історії України, крилаті вислови та словосполучення, що стануть корисними вчителю історії. Більшість запропонованих заходів подані у вигляді ігор.

Гра – досить поширена форма діяльності учнів і на уроках, і під час проведення позаурочних заходів. Під грою розуміють цікаву діяльність в умовних ситуаціях. Ігрова діяльність – це моделювання подій і явищ, які вивчаються на уроках історії.

Гра дозволяє зробити більш динамічним і цікавим процес сприйняття історичних фактів, імен, дат, назв географічних об'єктів, із якими пов'язана та чи інша історична подія. Вона виключає небажане зубріння, оскільки в грі знання засвоюються через практику. Учні не просто заучують матеріал, але розглядають його з різних боків. Вона завжди викликає цікавість в учнів і є простою у своєму виконанні для вчителя.

Різновиди ігор:

1. Ігри-змагання
2. Сюжетні
3. Рольові
4. Ділові
5. Імітаційні
6. Ігри-драматизації

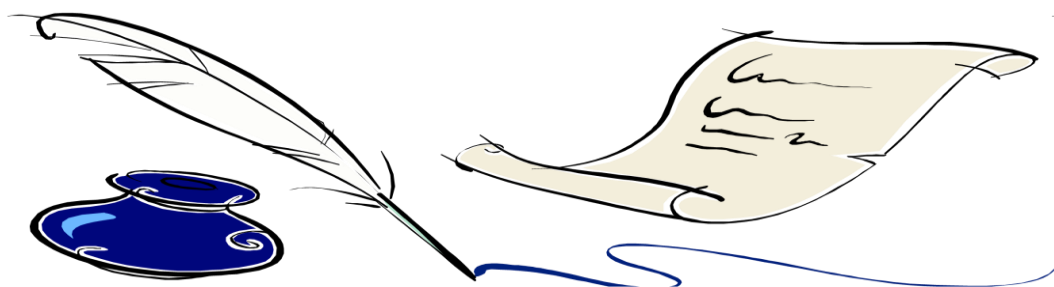
Учитель, передаючи знання за допомогою гри, ураховує не тільки майбутні інтереси учня, але й задовольняє сьогоденні. Використовуючи гру, учитель організує навчальну діяльність, виходячи з природних потреб дитини, а не зі своїх (дорослих) розумінь зручності й порядку.

Переваги ігор, пропонованих у посібнику, – цікавість їх для учнів і простота виконання для вчителя. Їх доцільно використовувати під час вивчення нового матеріалу на комбінованому уроці історії. Багато ігор не потребують особливого реквізиту та є досить простими у виконанні.

Видатний педагог Костянтин Дмитрович Ушинський говорив: «Велику послугу справі виховання здійснив би той педагог, який би в подробицях дослідив якомога більше дитячих ігор і випробувавши їх на практиці, проаналізував їх вплив на дитячі натури».

План проведення тижня історії (02-06.12.2019 р.)

№ з/п	Назва заходу	Дата	Клас	Відповідальний
1	Відкриття тижня історії «Сьогодні – знавці історії, а завтра – її творці». Ознайомлення з планом проведення тижня історії.	02.12	5-11	Люшина В.О.
2	Розгадування кросвордів, чайвордів «У світі історії». Інформаційні хвилинки «Історія – наука про минуле».	Протягом тижня	6-11	Люшина В.О.
3	Виставка історичної літератури	Протягом тижня	5-11	Баранчук Л.І.
4	Гра «Знавець історії»	02.12	10	Люшина В.О.
5	Історичний брейн-ринг «Сторінками історії України»	03.12	5	Цимбалюк Л.І.
6	Інтелектуальна гра «Найрозумніший»	03.12	11	Люшина В.О.
7	Історичний брейн-ринг «Козацька доба в історії України»	04.12	8	Люшина В.О.
8	Позакласний захід «Діячі Галицько-Волинської держави»	05.12	7	Люшина В.О.
9	Крилаті вислови та словосполучення «Стародавній Рим»	05.12	7	Люшина В.О.
10	Історична гра «Що? Де? Коли?» за темою «Давня Греція»	05.12	6	Люшина В.О.
11	Історична вікторина «Ерудит»	06.12	8	Люшина В.О.
12	Історичний брейн-ринг	06.12	9	Люшина В.О.
13	Підведення підсумків тижня історії. Нагородження переможців та активних учасників тижня.	18.12	5-11	Люшина В.О.

Девіз тижня історії:

**«Сьогодні –
знавці історії,
а завтра –
її творці»**

Історичний брейн-ринг «Сторінками історії України» (5 клас)

Цимбалюк Л.І., вчитель історії

Мета: виховувати в школярів зацікавлення до вивчення історії, активізувати пізнавальну діяльність учнів, вчитися застосовувати набуті знання в нестандартній ситуації, брати участь в обговоренні історичних питань, підвищувати в учнів інтерес до предмету, навчальної діяльності, розвивати здоровий дух суперництва та співробітництва, берегти пам'ять народу про історичне минуле.

У турнірі беруть участь 2 команди.

Назви команд: «Історики» та «Археологи».

I. Питання для брейн-рингу «Розминка» (1 бал правильна відповідь)

1. Яка наука вивчає час? (*хронологія*)
2. Установа, в якій зберігають та впорядковують документи. (*архів*)
3. Як називається картина, написана водяними фарбами на свіжій вогкій штукатурці? (*фреска*)
4. Як називається наука, яка вивчає печатки? (*сфрагістика*)
5. В якому році запроваджено християнство у Київській Русі? (*988 році*)
6. Легендарний засновник Києва? (*князь Кий*)
7. Автор «Повісті минулих літ»? (*Нестор – літописець*)
8. Перша кам'яна церква Київської Русі? (*Десятинна церква у Києві*)
9. Наука, що вивчає минуле за речовими джерелами. (*Археологія*)
10. Останній гетьман України? (*К. Розумовський*)
11. Керівником національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.? (*Б. Хмельницький*)
12. Слов'янський бог грози. (*Перун*)
13. Князівське військо. (*Дружина*)
14. Довгі козацькі човни. (*Чайка*)
15. Родинний хутір Богдана Хмельницького. (*Суботів*)
16. Збірник законів Ярослава Мудрого. (*«Руська правда»*)

II. Історичний аукціон (1 бал одне слово)

Під час конкурсу командам треба назвати якомога більше слів з теми «Україна козацька».

III. Що спільного? (правильна відповідь 3 бали)

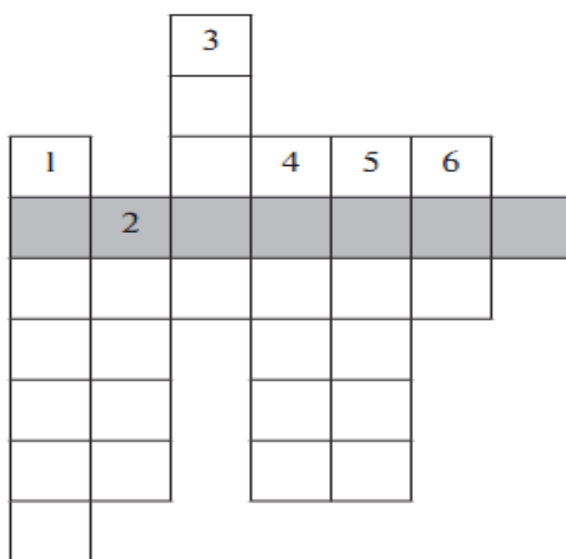
- 1) Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Павло Полуботок, Байда. (*Гетьмани*)
- 2) Булава, бунчук, корогва, гербова печатка. (*Клейноди козаків*)
- 3) Олег, Володимир Великий, Ярослав Мудрий. (*Князі*)
- 4) Хан, Орда, таран, монголи. (*Монгольське ярмо на території України*)
- 5) Д. Яворницький, М. Грушевський. (*Історики*)
- 6) Б. Мозолевський, В. Хвойка. (*Археологи*)

VI. Що означають ці слова? (правильна відповідь 2 бали)

Археологія	Музеї
Нумізматика	Геральдика
Тризуб	Сфрагістика
Курган	Топоніміка
Етніміка	Слов'яни
Данина	Бояри
Хан	Гетьман

V. «Ерудит» (правильно розгаданий кросворд 5 балів)

Команди якомога швидше мають розв'язати кросворд.

1. Запис подій за літами (роками). (*Літопис*)
2. Давній кочовий народ, який проживав на території України, створив свою державу. Своїх вождів ховали у великих курганах. (*Скіфи*)
3. Умовне позначення певної території, на якому нанесено назви географічних об'єктів (річок, гір, міст та ін.). (*Карта*)
4. Це цінне історичне джерело, на якому зображували портрети володарів, державні символи і використовували для купівлі і продажу або накопичення. (*Монета*)
5. Головний елемент Державного Герба України. (*Тризуб*)
6. У перекладі з грецької мови це слово означає «переказ», відтворює уявлення давніх народів про світ та його будову. (*Міф*)

(Ключове слово — «Історія»)

VI. Гра «Реставратор», основна мета якої – реставрувати пошкоджений історичний текст у якому бракує слів, дат, певних назв. (правильно виконане завдання 5 балів)

Спустошливі набіги татар спонукали козаків до відповіді. На початку _____ століття козацькі походи проти _____ стали особливо _____. Саме то му ті часи історики називають добою г _____ . Найвдалішим вважають похід на центр невільничоїторгівлі Криму – місто _____. Та найбільше примножила славу козацтва перемога польсько-козацького війська біля міста _____, що на Буковині, у _____ році.

Довідка: 1616 р., 1621 р, Хотин, Кафа, Туреччина, героїчні походи, 17 століття, вдалі.

Підведення підсумків гри та нагородження команд грамотами.

В брейн-ринзі «Сторінками історії України» I місце здобула команда «Історики», II місце – «Археологи».

Нагородження переможців брейн-рингу «Сторінками історії України»

I місце команда «Історики»

II місце команда «Археологи»

Історична гра «Що? Де? Коли?» за темою «Давня Греція» (6 клас)

Люшина В.О., вчитель історії

У грі беруть участь дві команди з шести гравців, які сидять по колу. Роль ведучого виконує вчитель.

Учитель зачитує завдання по черзі кожній команді. На прийняття правильного рішення гравці мають 2 хв. Якщо за цей час відповідь не знайдена або дана неправильно, спробувати відповісти на це запитання може інша команда. За кожне правильне рішення завдання команда може отримати 1 бал. Якщо обидві команди не знаходять правильної відповіді на будь-яке завдання, то наступне оцінюватиметься вже не в 1, а у 2 бали. Гра триває до того часу, поки одна з команд не набере 6 балів.

Завдання I. Поясніть походження висловів.

1. *Із щитом або на щиті.* (Проводжаючи на битву синів, матері Спарти бажали їм повернутися зі щитом або на щиті. Це означало або перемогу — переможець повертався із щитом, або геройську смерть – героя виносили з поля бою на щиті.)
2. *Яблуко розбрату.* (Богиня розбрату Еріда, образившись, що її не запросили на бенкет, кинула золоте яблуко з написом «Найпрекраснішій», щоб посварити богинь Геру, Афіну й Афродіту. І це їй удалося.)

Завдання II. Назвіть сучасне значення висловів.

1. *Лаконічна мова.* (Стисле, чітке, виразне, мовлення.)
2. *Канути в Лету.* (Піти в небуття, назавжди зникнути.)

Завдання III. Дайте відповіді на запитання.

1. Про який острів ідеться в розповіді?
Острів у Греції, присвячений Геліосу — богу сонця. За легендами греків, сам Зевс висунув цей острів із моря на розраду Геліосу, ображеному тим, що олімпійські боги під час поділу влади нічого йому не дали. На цьому острові було головне зображення Геліоса — грандіозна статуя, що ввійшла в історію як одне із семи чудес світу. На ньому відбувалися урочисті події на честь Геліоса - змагання з бігу колісниць і скидання з великої висоти в море четвірки жертвних коней (*Родос.*)

2. Про яких діячів ідеться в розповіді?
Вічно юні діви, вигодовані їжею богів амброзією, яка шанувалася в Давній Греції і богами, і смертними. Граціозні та дужі, вони жили в тихих долинах і гротах, проводячи час в іграх і танцях, плескаючись у воді та наповнюючи сміхом і піснями все навколо. Якщо кому-небудь із вищих олімпійських богів траплялося відвідувати місце, де вони жили, ці діви супроводжували їх: з Артемідією вони полювали, із Діонісом веселилися, супроводжуючи його почет веселим хоромом. Їх розрізняли за місцем перебування: у горах — ореади, у лісах і гаях - дріади, у морях — nereїди, біля струмків і водних джерел — наяда. (*Німфи.*)

Завдання IV. Відгадайте, про яку грецьку богиню йдеться в описі.

1. Дочка Зевса та Гери, сестра Аполлона, яка народилася з ним на острові Делосі. Невтомна богиня мисливства, покровителька тварин, особливо новонароджених. Її життя проходить на лоні природи: із луком і сагайдаком за спиною, зі списом

мисливця, у короткій до колін туніці вічно юна діва полює в лісах і полях, а після полювання відпочиває в тінистих гротах. (*Артеміда.*)

2. Відома богиня-войовниця, покровителька народних героїв, дочка Зевса та богині розуму Метіс, посередниця між людьми та богами-олімпійцями. Її культ шанувався по всій Греції, але особливо в Аттиці, де її ім'ям було названо головне місто. (*Афіна.*)

Завдання V. Бліцзапитання.

Кожна команда протягом 3 хв має дати відповідь на три завдання. Команді нараховується 1 бал, якщо вона дасть правильні відповіді на всі три запитання. Дві правильні відповіді приносять команді 0,5 бала.

1. Скільки подвигів здійснив Геракл? (*Дванадцять.*)

Чи є в грецькій міфології міфи про загибель світу? (Ні.)

Де поселили Мінотавра? (*У лабіринті.*)

2. Як ще називають Давню Грецію? (*Еллада.*)

Як звали богиню кохання доньку Зевса? (*Афродіта.*)

Хто був батьком Геракла? (Зевс.)

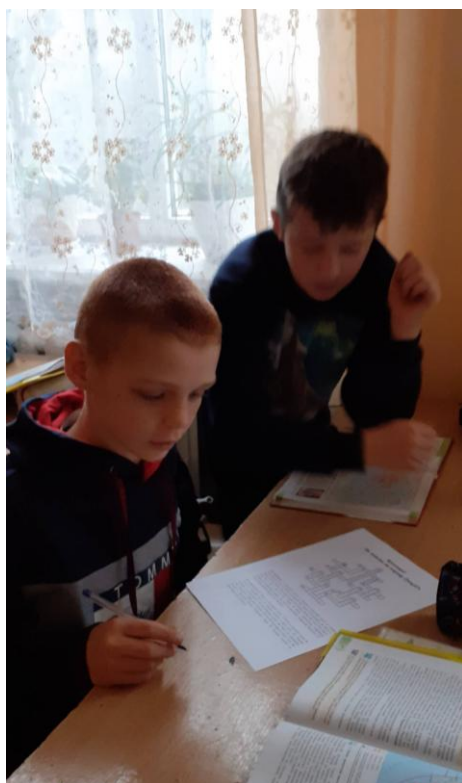
Завдання VI. «Чорний ящик».

Учитель виносить чорний ящик, у якому лежить якась річ. Команди за допомогою загадки-підказки мають здогадатися, яка саме річ лежить у ящику.

1. У нашому ящику лежить річ, за допомогою якої Тесеї знайшов вихід-із лабіринту. (*Клубок ниток.*)

2. У нашому ящику лежить макет винаходу греків, без якого вони не могли прожити, спілкуватися із жителями інших країн. (*Корабель.*)

Підсумки гри, визначення переможців.

Позакласний захід «Діячі Галицько-Волинської держави» (7 клас)

Люшина В.О., вчитель історії

Мета:

- розширити знання з теми «Галицько-Волинська держава, зокрема з історичної хронології; історичної термінології; історичної персоналістики; історичної географії; історичного джерелознавства та культурології;
- поглибити вміння і навички: орієнтування в історичному часі; застосування історичних понять і термінів; аналізу історичних постатей; орієнтації в історичному просторі; опрацювання історичних джерел;
- формувати власне ставлення до діячів Галицько-Волинської держави.

Обладнання: різнорівневі завдання на картках; ватмани; маркери, ілюстрації (діячі Галицько-Волинської держави — Данило Романович, Роман Мстиславич, Лев I, Юрій I, Лев II, Юрій II — взяті з підручників).

Епіграф уроку:

Не перевіривши, не сvari людину, спершу перевір та зрозумій і лише тоді засуджуй.
«Бджола», збірник народної мудрості, IXст.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Учитель.

Сьогодні ми здійснимо уявну подорож у минуле — у XII — першу половину XIV століть, тобто в період Галицько-Волинської держави. Подорож буде цікавою тим, що допоможе нам виявити команду-переможця, а також збагатить ваші знання з вітчизняної історії.

У вікторині беруть участь дві команди: «Премудрі книжники» та «Славетні співці». Під час кожної зупинки вони шляхом жеребкування отримуватимуть завдання, на які потрібно буде дати відповіді. Кожна правильна відповідь оцінюватиметься в 1 бал. Переможе команда, яка набере найбільшу кількість балів. Отож, ми вирушаємо

Станція «Хронологічна»

«Премудрі книжники»

1. Встановіть відповідність між іменами князів та часом їх перебування при владі.	
1. Роман Мстиславич	А 1315-1323 рр.
2. Данило Галицький	Б 1325-1340 рр.
3. Лев II	В 1199-1205 рр.

«Славетні співці»

1. Встановіть відповідність між подією та датою, коли вона сталася	
1 1256 р.	А коронація Данила Галицького
2 1238 р.	Б утворення Галицько-Волинської держави
3 1253 р.	В розгром Данилом тевтонського ордену

4. Юрій II Г 1201-1264 рр. <i>Відповідь:</i> 1 В; 2 Г; 3 А; 4 Б2.	4 1199 р. Г закладення м.Львова <i>Відповідь:</i> 1 Г; 2 В; 3 А; 4 Б
2.Скільки років минуло від утворення Галицько-Волинської держави до утвердження в Галичі князя Данила Романовича? Задачу розв'яжіть за допомогою лінії часу	2.Скільки років минуло від утворення Галицької митрополії до початку князювання останнього Галицько-Волинського князя Юрія II? Задачу розв'яжіть за допомогою лінії часу.
3. Розв'яжіть історичне «рівняння»: $(a+v)+30 = c+d$, де a — утворення Галицько- Волинської держави; v — рік нападу монголів на Переяслав та Чернігів; c — битва біля м. Ярослава між військами Данила та об'єднаними силами поляків та угорців; d — битва на р. Калці. <i>Відповідь:</i> $(1199+1239)+30 = 1245+1223$ або $2468 = 2468$	3.Розв'язавши історичне «рівняння», знайдете дату важливої події. Якої саме? $a + v - c = ?$, де a — рік утвердження Данила Романовича в Галичі; v — рік початку боротьби за землі Галицько-Волинської держави; c — рік початку правління Юрія II. <i>Відповідь:</i> $1238 + 1340 - 1325 = 1253$ р. — коронація Данила Галицького
4. Доберіть дати, які стосуються життя та діяльності Данила Галицького. а) 1369 р.; б)1245р.; + в) 1201-1266 рр.; г) 1253 р. + д) 1256 р.+	4. Доберіть дати, які стосуються життя та діяльності Романа Мстиславича. а) 1303 р.; б) 1205 р.; + в) 1199 р.; + г) 1206 р.; д) 1199-1205 рр. +
5. Розташуйте події в хронологічній послідовності. 1) Смерть Данила Галицького; 2) битва на р. Калка; 3) перемога Данила над Тевтонським орденом; 4) смерть Василька; 5) рік створення Галицької митрополії <i>Відповідь:</i> 2 - 1223 р.; 3 -1238 р.; 1 - 1264 р.; 4 - 1270 р.; 5-1303 р.	5.Розташуйте події в хронологічній послідовності. 1) Смерть Романа Мстиславича; 2) коронація Данила Галицького; 3) Ярославська битва; 4) закладенням Львова; 5) початок володарювання Лева I. <i>Відповідь:</i> 1-1205 р.; 3- 1245 р.; 2 - 1253 р.; 4 - 1256 р.; 5-1270 р

Станція «Термінологічна»

«Премудрі книжники»	«Славетні співці»
<p>1. Дайте визначення термінам і поняттям:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Галицько-Волинська держава; - самодержавство; - ярлик. <p><i>Відповідь:</i> Галицько-Волинська держава — назва князівства, утвореного Романом Мстиславовичем 1199 р., внаслідок об'єднання Галицького та Волинського князівств. Самодержавство — форма правління з необмеженою владою однієї особи. Ярлик — грамота хана, що давала право на князювання</p>	<p>1. Дайте визначення термінам і поняттям:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Золота Орда; - улус; - регалії. <p><i>Відповідь:</i> «Золота Орда» — назва держави монголів, яка існувала в XIII-XV ст. на території Азії і Східної Європи. Улус — у Монгольській імперії назва удільних володінь нащадків Чингісхана, що згодом стали самостійними державами. Регалії — предмети, що символізували монархічну владу</p>
<p>2. Складіть реченнями з такими поняттями: Золота Орда, регалії.</p> <p><i>Відповідь:</i> Держава монголів була заснована на берегах р. Волга і називалась Золотою Ордою. Регалії — це символи монархічної влади (корона, вінець, скіпетр), які вручають під час коронації</p>	<p>2. Складіть реченнями з такими поняттями: ярлик, монголо-татари.</p> <p><i>Відповідь:</i> Данило був вимушений їхати до Батия, щоб отримати ярлик, тобто дозвіл на князювання у власній державі. Монголо-татарами називали племена, які в XIII ст. завоювали землі Русі</p>

Станція «Генії доби»

«Премудрі книжники»	«Славетні співці»
<p>1. Які слова та словосполучення стосуються Данила Романовича?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Печеніги; 2) хан Батий; + 3) «Слово о полку Ігоревім»; 4) Галицько-Волинський літопис; + 5) Ярославська битва; + 6) половецька загроза; 7) Василько Романович + 	<p>1. Які літописні уривки стосуються Романа Мстиславича?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) «Був державцем всієї Руської землі»;+ 2) «Високо сидиш ти на своїм золотому престолі»; 3) «Вікопомний самодержець всієї Русі»; + 4) «За ним же Україна багато потужила»; 5) Ревно наслідував предка свого Мономаха» +
<p>2. У вигляді сенкану дайте характеристику таким діячам Галицько-Волинської держави:</p>	
<p>Лев Данилович</p>	<p>Юрій II</p>

<p>Сенкен (алгоритм вивішується на дошку)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1-ий рядок - слово чи словосполучення, яке означає тему. • 2-ий рядок — опис теми, що складається з двох слів-прикметників. • 3-ій рядок — називає дію, пов'язану з темою, й містить три слова-дієслова. • 4-ий рядок є фразою, що влучно характеризує тему. <p>Останній рядок складається з одного слова. Це синонім чи антонім до запропонованої теми</p>	
<p>1. Лев Данилович. 2. Войовничий, підступний. 3. Втягувався, відвойовував, не цікавився. 4. Лев Данилович мав здібності політика і полководця, але не зумів домогтися возз'єднання королівства. 5. Князь</p>	<p>1. Юрій. 2. Мазовецький. 3. Підтримував, зблизився, не довіряв. 4. Юрій був останнім князем Галицько-Волинської держави. 5. Жертва</p>

Станція «Географічна»

«Премудрі книжники»	«Славетні співці»
<p>Виконайте завдання на картосхемі (Контурні карти з історії України. 7 кл.)</p>	
<p>Розгляньте карту на с. 13 і виконайте такі завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Позначте території Галицького та Волинського князівств. 2) У визначеному місці підпишіть рік об'єднання Галицького та Волинського князівств. 3) Укажіть та підпишіть міста, які в різний час були столицями Галицько-Волинської держави; позначте рік і місце коронації Данила Галицького 	<p>Розгляньте карту на с. 13 і виконайте такі завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Позначте територію Галицько-Волинської держави на початку князювання Данила Галицького. 2) Позначте місце Ярославської битви, укажіть її час. 3) Позначте і підпишіть міста, в яких були знайдені берестяні грамоти. 4) Позначте місто, яке було центром Галицької митрополії; назвіть і підпишіть його

Станція «Літописна»

<p>1. Про кого з історичних діячів доби йдеться в літописних уривках?</p>	
<p>1) «Був він самодержцем всієї Руської землі,... кидався був на поганих, як той лев,... і переходив землю їх, як той орел, а хоробрий був, як той тур, бо він ревно наслідував предка свого Мономаха».</p>	<p>1) «Був князем добрим, хоробрим, мудрим, який спорудив городи многі і церкви поставив, і оздобив їх різноманітними прикрасами, та братолюбством вік втілювався був із бра-</p>

<p>(Роман Мстиславич) 2) «Став розмножати число латинників і їх віру, принадував з різних країв католицьких священників і богословів бажаючи зацепити їхню віру в русинів». (Юрій)</p>	<p>том своїм Васильком...» (Данило Романович) 2) «Сей же благовірний князь на зріст був високий, у плечах великий, з лиця гарний, волосся мав жовте кучеряве, бороду стриг... Говорив він ясно словами зі Святих книг, тому що був філософ великий...» (Володимир Василькович)</p>
<p>2. Встановіть, про що йдеться в уривках з історичних джерел. Дайте історичний коментар зазначеним подіям</p>	
<p>«О, лихіша лиха честь татарська! Данило Романович, що був князем великим, володів із братом своїм руською землею, Києвом, і Володимиром, і Галичем, і іншими краями, нині сидить на колінах і холопом себе називає!» Йдеться про прийом ханом Батиєм князя Данила в 1245 р. <i>Історичний коментар.</i> Це був вимушений крок князя, який такою ціною хотів зберегти свою державу, а також намагався врятувати свій народ від нових походів монголів. Я схвалюю цей вчинок князя, бо це свідчення його мудрості та далекоглядності</p>	<p>«По смерті ж великого князя Романа, вікопомного самодержця всієї Русі, який одолів усі поганські народи, мудрістю ума додержуючи заповідей божих... велика смута постала в землі Руській. Зосталися ж два сини його: один — Данило, чотирьох літ, а другий — Василько, двох літ». Йдеться про так звану Галицьку смуту, яка тривала, після смерті Романа Мстиславича з 1205 по 1238 рр. <i>Історичний коментар.</i> Вона була спрямована проти зміцнення великокнязівської влади і викликала втручання Польщі та Угорщини у внутрішні справи. Я засуджую цей період як приклад, який не можна наслідувати</p>
<p>3. Назвіть рік, коли відбулися події в наведених уривках</p>	
<p>«Рюрик тим часом зібрав половців і русі багато і прийшов на Галич» (1202р.)</p>	<p>«І зустріли татари полки руські біля р. Калки. І встріли їх сторожі татарські, і сторожі билися з ними» (1223р.)</p>
<p>4. Назвіть місце, де відбулися описані в літописі події</p>	
<p>«Данило тим часом поїхав до Ростислава Мстиславича, і схопив його, і зоставив у цьому місті тисяцького Дмитра». Про яке місто йдеться? (м. Київ)</p>	<p>«У той же час прислав папа послів достойних, що принесли Данилові вінець, і скіпетр, і корону, які означають королівський сан». Де сталася ця подія? (м. Дорогочин)</p>

Станція «Культурологічна»

<p>1. Про які пам'ятки культури Галицько-Волинської держави йдеться?</p>	
<p>Єдина споруда давнього Галича, що</p>	<p>Фундамент собору було відкрито в 30-і</p>

<p>збереглася до наших часів, побудована в другій половині XII ст. (сучасне с. Шевченкове неподалік с. Крилоса Івано-Франківської обл.) — Церква Святого Пантелеймона в Галичі</p>	<p>рр. XX ст. Археологи встановили, що то був білокам'яний, оточений галереями храм, він символізував могутність Галицького князівства та її володаря Ярослава Осмомисла. — Успенський собор у Галичі</p>
<p>2. Установіть хронологічну послідовність подій (виконують на швидкість)</p>	
<p>а) Створення Галицько-Волинського спорудження Софіївського Собору будівництво Успенського собору</p> <p><i>Відповідь:</i> б; в; а</p>	<p>б) літопису; в) в Києві; в Галичі.</p>
<p>3. Назвіть найвідоміші літературні твори Галицько-Волинської держави. (<i>Галицько-Волинський літопис</i>)</p>	<p>3. Назвіть найвідоміші твори образотворчого мистецтва Галицько-Волинської держави. (<i>Ікона Богородиці з Успенської церкви в Дорогобужі</i>)</p>

Підбиваються підсумки, нагороджується команда-переможець.

Історичний брейн-ринг «Козацька доба в історії України» (8 клас)

Люшина В.О., вчитель історії

I тур

1. Що було атрибутом козака? (Оселедець.)
2. Назвіть основну військову одиницю козацького війська. (Полк.)
3. За чийм наказом і коли було остаточно ліквідовано гетьманат? (За наказом Катерини II у 1764 р.)
4. У якому місті за часів гетьманування Б.Хмельницького розташовувалася резиденція гетьмана? (У Чигирині.)
5. Який колір мала січова корогва? (Малиновий.)
6. Чому козацькі укріплення називалися Січчю? (Були збудовані з рублених або січених із дерева колод.)
7. Що становило основну частину Війська Запорозького — піхота чи кіннота? (Піхота.)
8. За чийм наказом і коли вперше було зруйновано Запорозьку Січ? (За наказом Петра I у 1709 р.)
9. Що козаки обов'язково будували на Січі? (Церкву.)
10. Що було атрибутом гетьманської влади? (Булава.)

Гра із залом

1. Назвіть автора тритомної праці «Історія запорізьких козаків». (Дмитро Яворницький.)
2. Хто очолив перше велике антифеодальне селянсько-козацьке повстання 1591—1593 рр. (Кшиштоф Косинський.)
3. Як називалася фортеця, побудована в середині XVII ст. Річчю Посполитою на правому березі Дніпра для запобігання масовим втечам селян на Запорозьку Січ? (Кодак.)
5. У якій Січі в лютому 1648 р. Б.Хмельницького було обрано гетьманом? (У Микитинській.)
6. Яким було перше запитання, з яким зверталися до новачка, котрий бажав вступити до запорозького товариства? («У Бога віруєш?») (У Бога віруєш?)
7. Який святий вважається покровителем козацтва? (Архангел Михаїл.)
7. Який злочин у Запорозькій Січі вважався особливо ганебним? (Зрада кохання, зрада дружини чи друга.)

II тур

1. Як відомо, козаки мали свій флот, який складався з великих човнів. Скажіть, будь ласка, як вони називалися. (Чайки або байдаки.)
2. З яких мов походить слово «козак»? (З тюркських.)
3. Хто такі реєстрові козаки і чому вони так називалися? (Це ті козаки, які перебували на службі у польського короля і записувалися у реєстр.)

4. Назвіть, у яких містах козаки здобули дві перші перемоги під час Визвольної війни 1648—1654 рр. (м. Жовті Води, м. Корсунь.)
5. За правління якого гетьмана в 1620 р. було відновлено Київську митрополію і всю православну ієрархію? (За правління Петра Сагайдачного.)
6. Назвіть автора й назву найвідомішої картини кінця XIX ст., присвяченої козацтву. (Ілля Рєпін «Запорожці пишуть листа турецькому султанові».)
7. Відомо, що могутній і повноводий за козацьких часів Дніпро утворював цілу низку порогів. Скажіть, будь ласка, як називався найнебезпечніший поріг? (Ненаситецький.)
8. Чи дозволялося козакам одружуватися? (Так.)
9. Будь ласка, уважно прослухайте уривок з вірша Т.Шевченка «Сон (комедія)» і визначте, про яких історичних осіб у ньому йдеться.

От я повертаюсь

— Аж кінь летить, копитами

Скелю розбиває!

А на коні сидить охляп,

у свиті — не свиті,

І без шапки. Якимось листком

Голова повита.

Кінь басує, от-от річку,

От... от... перескочить.

А він руку простягає,

Мов світ увесь хоче

Загарбати. Хто ж це такий?

От собі й читаю,

Що на скелі наковано:

Первому вторая

Таке диво наставила.

Тепер же я знаю:

Це той первый, що розпинав

Нашу Україну,

А вторая доконала

Вдову сиротину. (Петро I. Катерина II.)

Історична вікторина «Ерудит» (8 клас)

Люшина В.О., вчитель історії

Учасників інтелектуального змагання чекає 3 рівня запитань різної складності. Їх можна використовувати для шкільного брейн-рингу.

I РІВЕНЬ

Оберіть одну правильну відповідь із трьох запропонованих варіантів. За кожну правильну відповідь команді нараховується 1 бал.

Запитання 1. На Січі були козаки, які вміли віщувати та лікувати травами. Як їх називали?

Шаман.

Мольфар.

Характерник.

Запитання 2. Хто з цих козаків брав участь у понад 50 битвах?

Іван Мазепа.

Богдан Хмельницький.

Іван Сірко.

Запитання 3. Скільки куренів було на Запорізькій Січі?

25.

38.

100.

Запитання 4. Який з цих гетьманів створив козацьку кінноту?

Богдан Хмельницький.

Петро Дорошенко.

Петро Сагайдачний.

Запитання 5. Кого зображали на головному прапорі запорізької держави?

Богдана Хмельницького.

Архангела Михайла.

Сліпого бандуриста.

Запитання 6. Як називали особу, яка зберігала та носила прапор Війська

Запорозького.

Старшина.

Хорунжий.

Осавул.

Запитання 7. Який музичний інструмент скликав на козацьку раду?

Трембіта.

Кобза.

Литаври.

Запитання 8. Символом влади запорізького писаря був каламар. А що означає це слово?

Перо.

Чорнильниця.

Печатка.

Запитання 9. Козацька рада скликала тричі на рік. На яке з цих свят обов'язково проводилася рада?

Різдво.

Благовіщення.

Великдень.

Запитання 10. Хто на Січі очолював артилерійську справу, керував таборами під час походів, підтримував дисципліну?

Суддя.

Обозний.

Осавул.

II РІВЕНЬ

Конкурс «Вірю-не вірю». Запитання потрібно поставити кожному учаснику команди. Інші гравці не можуть йому допомагати. Учасникам потрібно на кожне запитання відповідати лише «Так» чи «Ні». За кожну правильну відповідь команді нараховується по 2 бали.

1. Слово «січ» означає надійне укріплення з хмизу, глини, дерева. (Так)
2. Пушкар відав артилерією, займався організацією війська та козацькою дисципліною. (Ні. Правильна відповідь – обозний).
3. Коли гетьман був відсутній на Січі, то його обов'язки виконував писар. (Ні. Правильна відповідь – воєнний суддя).
4. Слово «козак» означає вершник або вільна людина. (Так)
5. Першого гетьмана козаків звали Дмитро Вишневецький. (Так)
6. Чайка – відомий козацький човен. Чи правда, що велика чайка могла вмістити 300 чоловік? (Ні. Правильна відповідь – до 70).
7. Перша Запорізька Січ була заснована у 1556 році. (Так)
8. Чи правда, що козацького чуба-оселедця можна було закручувати лише за праве вухо? (Ні. Правильна відповідь – лише за ліве вухо).
9. Чи правда, що козацький човен чайка мав два днища та вмів занурюватися у воду? (Так)
10. Аби присягнути на вірність побратиму, козаки обмінювалися шаблями. (Ні. Правильна відповідь – обмінювалися натільними хрестиками).
11. Якщо козак убив свого побратима, то його карали в жорсткій формі і могли поховати живцем разом із небіжчиком. (Так)
12. Чи правда, що на Січі жили не лише українці – серед козаків було близько 20 різних національностей: росіяни, поляки, молдовани, білоруси. (Так)
13. Довбиш завідував козацькими литаврами. (Так)
14. Символом влади судді була булава. (Ні. Правильна відповідь – січова печатка та тростина).
15. Курені запорожців були завжди відкриті. Перехожий міг зайти, погостювати, попоїсти і рушити далі в дорогу, навіть якщо господаря не було вдома. (Так)
16. Для козака батьком був степ, мати – Січ, дружина – шабля, а товариш – кінь. (Так)

17. Івана Сірка бусурмани прозвали українським чортом. Туркені лякали ним своїх дітей. Відомо, що цей козак виходив переможцем 54 рази із проведених 55 битв. (Так)

18. Кіш – це козацьке чотирикутне укріплення зі скріплених возів. (Ні. Правильна відповідь – табір).

19. Петро Дорошенко – український гетьман, який отримав найбільше критики від істориків. (Ні. Правильна відповідь – Іван Мазепа).

20. Український гетьман Богдан Хмельницький зображений на банкноті в 100 гривень. (Ні. Правильна відповідь – він зображений на банкноті в 5 гривень).

III РІВЕНЬ

Це командний конкурс. Обговорення триває 10 секунд. За кожну правильну відповідь нараховується 3 бали.

1. Як називається кулясте потовщення на кінці палиці, символ влади гетьмана чи кошового отамана. (**Булава**)

2. Довга палиця із золотим яблуком на кінці. Від яблука відходять два-три кінські хвости. (**Бунчук**)

3. Найстарший, головний, «кошовий отаман». (**Гетьман**)

4. Помічник козака, молодший воїн. (**Джура**)

5. Козацький човен завдовжки близько 20 м. В один човен сідало від 50 до 70 козаків. (**Чайка**)

6. Зачіска козака. (Оселедець)

7. Назва хати, в яких жили козаки на Січі. (**Курінь**)

8. Про яку частину козацького одягу казали: “Широкі, як Чорне море”. (**Шаровари**)

9. На якому острові була заснована перша Запорізька Січ. (**Мала Хортиця**)

10. Як називався найвідоміший козацький танок. (**Гопак**)

11. Кого не пускали на Січ? (**Жінок**)

12. Народний співець, який оспівував подвиги козаків. (**Кобзар**)

13. Найвідоміша козацька страва, яку дуже полюбили наші воїни. (**Куліш**)

14. Яка російська цариця наказала зруйнувати Січ у 1775 році? (**Катерина II**)

15. Яке церковне свято козаки вважають своїм і коли воно відзначається? (**Покрова, 14 жовтня**)

16. Який відомий гетьман зображений на банкноті в 10 гривень? (**Іван Мазепа**)

17. Як звали легендарного гетьмана-силача, який легко міг зламати чи зігнути руками підкову? (**Іван Підкова**)

18. Хто з уих козаків, за словами відомої народної пісні, “проміняв жінку на тютюн та люльку”? (**Петро Сагайдачний**)

19. Кому запорозькі козаки писали листа на відомій картині Іллі Рєпіна? (**Турецькому султанові**)

20. Чим посипали голову кошового отамана після його призначення? (**Піском або багною**).

Історичний брейн-ринг (9 клас)

Люшина В.О., вчитель історії

I Команда «А»	II Команда «Б»
1. Яке місто називають «матір'ю міст руських»? (Київ)	1. Назва держави східних слов'ян, що існувала у IX-XII ст. (Київська Русь)
2. Держава утворена внаслідок укладання Люблінської унії. (Річ Посполита)	2. Внаслідок якої події виникла греко-католицька церква. (Берестейська унія)
3. До яких двох держав потрапили українські землі у кінці XVIII ст.? (Російська і Австрійська імперія)	3. Як називався перший український журнал виданий «Руською Трійцею» в Будапешті? («Русалка Дністрова»)
4. Ім'я князя, який загинув під час збору данини. (Святослав)	4. Ім'я князя, який прибив свій щит на воротах Царгорода. (Олег)
5. Людина, що здійснила першу навколосвітню подорож. (Магеллан)	5. Початок Реформації в Німеччині пов'язаний з ім'ям... (М. Лютера)
6. Зруйнуванням якої фортеці-тюрми почалась Велика французька революція? (Бастилія)	6. Ім'я французького короля, який був публічно гільйотований у ході Великої французької революції. (Людовік XVI)
7. Кого називають «тестем Європи»? (Ярослава Мудрого)	7. Перший кодекс законів в Київській Русі називався... («Руська Правда»)
8. Засновник Запорізької Січі. (Д. Байда Вишневецький)	8. Кого називають козацьким адміралом? (П. Сагайдачний)
9. Членом якої таємної організації був П.Пестель? («Південне Товариство»)	9. Членом якої таємної організації був Т.Г. Шевченко? (Кирило-Мефодіївське тов.)
10. Ім'я дочки Ярослава Мудрого, яка була французькою королевою. (Анна)	10. Засновником Галицько-Волинської держави вважається князь... (Роман)
11. Нова гілка християнства, що виникла внаслідок Реформації... (Протестантизм)	11. Який різновид протестантизму був поширений в Швейцарії, Франції, Нідерландах? (Кальвінізм)
12. Проти якої держави була спрямована континентальна блокада Наполеона Бонапарта? (Англія)	12. У Трафальгарській битві у берегів Іспанії перемогу здобули? (англійці)
13. Перші гроші у Київській Русі називалися... (златники і срібники)	13. Держава Золота Орда була створена... (Чингізханом)
14. Морські і лісові гези, це партизани. які діяли у... (Нідерландах)	14. Кульмінацією релігійних війн у Франції була... (Варфоломівська ніч)
15. Козацькі кораблі називалися... (чайки)	15. Кого козаки називали «бусурманами»? (мусульман)
16. Перша християнська церква в Київській Русі називалась?	16. Який храм побудовано Ярославом Мудрим на честь перемоги над

(десятинна)	печенігами... (храм св.. Софії)
17. Спеціальні палиці, які у ХІХ ст. в Росії здійснювали тілесні покарання... (шпіцрутени)	17. Феодальна повинність, яка полягала у роботі селянина-кріпака на полі пана. (панщина)
18. Хто є автором «Повчання дітям»? (Володимир Мономах)	18. Найдавніший літопис, який є джерелом вивчення історії княжої доби... («Повість минулих літ»)
19. Назва війни в якій запорізькі козаки врятували Річ Посполиту від завоювання турками? (Хотинська війна)	19. Найбільша битва часів Визвольної війни на чолі з Б. Хмельницьким. (під Берестечком)
20. Кого називали «Женевським папою»? (Ж. Кальвіна)	20. Кого називали українським Мойсеєм? (Б. Хмельницького)
21. Скільки куренів було на Запорізькій Січі? (38)	21. Яка кількість військ була передбачена Зборівським мирним договором? (40 000)

II тур «За роком рік»

Правила: команди отримують 7 карток, на яких надруковані історичні події без дат. Необхідно розставити їх в хронологічній послідовності. Максимальна оцінка – 7 балів.

- 1) Розгром Хазарського каганату (968)
- 2) Введення християнства у Київській Русі (988)
- 3) Відкриття Америки (1492)
- 4) Початок Визвольної війни (1648)
- 5) Зруйнування Запорозької Січі (1775)
- 6) Повстання декабристів (1825)
- 7) Скасування кріпацтва на Західній Україні (1848)

Гра «Знавець історії» (10 клас)

Люшина В.О., вчитель історії

Мета: розвивати логічне та асоціативне мислення, виявити інтелектуально розвинених дітей; розвивати вміння самостійно здобувати знання; прищеплювати любов до історії.

Обладнання: обладнані місця для учасників, таблиці із номерами завдань, плакати з висловлюваннями про знання та інтелект.

ХІД ГРИ

Сьогодні у нас цікава гра – Знавець історії». Клас ділиться на дві команди, які сьогодні будуть боротися за почесне право називатися «знавцями історії».

Правила гри: Є 3 тури, кожен з яких має різні завдання та оцінюється по-різному. **Перший тур «Розминка», другий тур «Обери країну», третій тур «Спеціальна тема»**

У 1 турі – обираєте по черзі номер питання, якщо відповідаєте неправильно, то хід переходить до іншої команди. Якщо й інша команда не відповідає – шанс є у глядачів, які у випадку правильної відповіді можуть подарувати лтримані очки улюбленій команді.

У 2 турі правила аналогічні, лише потрібно обирати країну й номер питання.

3-й тур – спеціальна тема, яку ви мали підготувати.

Перший тур «Розминка»

Учні вибирають номери завдань (по 8 кожна), правильна відповідь на питання 1 бал.

1. Що, на думку давніх римлян, урівнювало землю? (Екватор)
2. Як називали міфічного царя Лівії, який начебто виготовив перший глобус? (Атлас)
3. Царю Кіру за загибель свого коня вдалося покарати річку Діалу на 1000 років. Як? (він прорив 300 каналів і висушив її)
4. Середньовіччя залишило багато пам'ятників архітектури, але серед них немає жодного датованого X ст. Чому? (у 1000р. населення Європи готувалося до кінця світу і нічого не будувало)
5. Наприкінці XI ст. по Європі блукали натовпи озброєних селян. Про що вони питали, коли підходили до незнайомого міста? (чи це не Єрусалим?)
6. В горах Середньої Азії при народженні хлопчика батько саджає 40 тополь. Навіщо? (коли виросте син, буде з чого побудувати будинок)
7. Що об'єднує країни, які використовують місячний календар? (іслам)
8. Іракці жартували, що, якщо рахувати їхнє населення по головах, то вийде 34 млн., із яких 17 млн. жителів і 17 млн. голів. Чиїх? (бюстів Саддама)
9. Скажіть мовою африканських вуду «той, що воскрес із мертвих». (зомбі)
10. В Нігерії та Малі видана книга, в якій зібрані всі національні перекази. Яку назву вона одержала? (підручник з історії)
11. У середині XIX ст. алжирці Сахари називали європейців чорноногими. Чому? (за кольором їхніх чобіт)

12. За всю історію колонізації білі вивезли з Африки понад 5 000 000... Закінчіть фразу. *(рабів)*
13. Одного разу футболісти країни Заїр перед грою зі збірною Руанди охороняли футбольне поле лише від однієї людини. Від кого? *(чаклуна команди-суперниці)*
14. У 1499р. іспанці побачили на березі лагуни індіанські будинки на сваях, які нагадували їм Венецію. Як вони назвали цю країну? *(Венесуела)*
15. Який предмет вперше привіз у 1898р в Бразилію Ч.Міллер? *(футбольний м'яч)*
16. Матрос Р. де Тріан був першим іспанцем, який побачив Америку. Де він у цей момент знаходився? *(на щоглі)*
17. Після того, як футболіст Пеле видав свою книгу «Я – Пеле», він отримав золоту медаль від міністерства освіти. За що? *(після її видання багато людей навчилися читати)*
18. Ацтеки грали у гру, схожу на футбол, набагато раніше європейців. Але команда, яка програла, не мала права на реванш. Чому? *(її приносили в жертву)*
19. В якій «зеленій» країні холодніше, ніж у «льодяній»? *(Гренландія, Ісландія)*
20. Яку географічну особливість мають Росія, Туреччина і Єгипет? *(ці країни розташовані на 2-х континентах)*
21. Дж.Бенке, який супроводжував Д.Кука в його навколосвітньому плаванні, пізніше запропонував збільшити населення Австралії. Як? *(висилати туди злочинців)*
22. Як відповідає австралійський абориген на будь-яке питання білої людини, яку він бачить вперше? *(«кенгуру» - не розумію)*
23. Жінки арабського Сходу намагаються носити на собі всі свої дорогоцінності. При цьому вони стережуться не грабіжників, а власного чоловіка. Чому? *(у будь-який момент той може сказати: «Ти мені більше не дружина», - і вигнати її в чому вона є)*
24. Якого птаха привезла Софія Палеолог на Русь, коли вийшла заміж за Івана III? *(двоголового орла)*
25. О.Македонський та Ю.Цезар наказували позбавлятися цього, але серед арабів позбавлення цього вважалося гріхом. Чого саме? *(бороди)*
26. Яке з семи чудес світу збереглося до нашого часу? *(піраміди)*
27. Який король сказав: «Держава – ця я!»? *(Людовік XIV)*
28. Що сталося у славнозвісну варфоломійську ніч? *(різанина гугенотів католиками)*
29. Які мореплавці тримали у страху народи Європи? *(вікінги)*
30. Який іноземець став першим почесним громадянином США? *(У.Черчіль)*
31. Який президент підписав указ про скасування рабства у США? *(А.Лінкольн)*
32. В якій країні відбувалася війна Червоної та Білої Троянд? *(Англія)*
33. Ім'я якої королеви увійшло до назви епохи? *(Вікторія)*
34. Мумію цього відомого давньоєгипетського фараона виявили лише у 1922р. Як звали цього фараона? *(Тутанхамон)*

35. За якого європейського диктатора була вперше організована секретна служба? (*Наполеон*)

Другий тур «Обери країну»

Учням пропонується список країн. Кожен із них обирає по одному питанню і по черзі відповідає на поставлене запитання, і так по черзі. Наприклад, 1.1 (перша країна, перше питання). Правильна відповідь на питання = 2 бали.

1. США.

- 1) У 1791р. Дж. Вашингтон вибрав місце і запросив архітектора Ефантена для будівництва міста. Якого? (*Вашингтон*)
- 2) За 8 років англійський король Георг III втратив 2,5 млн. підданих, а що придбав світ? (*США було проголошено незалежною від Англії державою*)
- 3) Яких політиків у середині 1920-х рр. в США називали «мокрими»? (*тих, що виступали за скасування «сухого закону»*)
- 4) Побудована у 1885р. за ідеєю де Лаболея, перевезена за 214 рейсів через Атлантику, освячена у 1886р. Чим вона стала у 1924р.? (*статуя Свободи*)
- 5) Американці жартують, що якщо кока-кола коштує 5 центів, то 1 цент – це її собівартість, 2-й цент – прибуток. Куди витрачається решта – 3 центи? (*на рекламу*)
- 6) Хто адресат листа, відправленого за адресою: Пенсільванія, авеню 1600? (*Президент США, це адреса Білого Дому*)
- 7) Її перший примірник американці зберігають на спеціальній підставці, яку у випадку ядерного вибуху по спеціальній шахті треба спустити на недосяжну глибину. Про яку реліквію йдеться? (*Конституція США*)
- 8) Нинішній губернатор Каліфорнії. (*А.Шварценегер*)
- 9) Місто – центр американської кіноіндустрії. (*Лос-Анджелес*)
- 10) Яка подія відбулася в США у 1861-1865рр.? (*громадянська війна*)

2. Велика Британія.

- 1) Скажіть англійською «м'який чоловік». (*джентльмен*)
- 2) Підпливши до берегів цього острова, римляни побачили крізь туман білі скелі і назвали його... як? (*Туманний Альбїон*)
- 3) Яке германське плем'я, що брало участь у підкоренні Британії, залишило найпомітніший слід в її історії? (*англи*)
- 4) У 1860р. в Лондоні сотні людей були запрошені на «церемонію умивання білих левів» в Тауері. На ваш розсуд, на який день були запрошені відвідувачі? (*1 квітня*)
- 5) Англійські археологи за допомогою хімічного аналізу кристалів речовини, яка збереглася у глиняному посуді, зуміли зробити те, що не зміг зробити шотландський король. (*вони відкрили здавалося назавжди втрачений рецепт вересового меду*)
- 6) На британському престолі зараз... (*королева Єлизавета*)
- 7) Шерлок Холмс говорив, що може упізнати іноземця на вулиці за одним лише поворотом його голови. Під час якої дії? (*під час переходу вулиці*)
- 8) Англія посідає перше місце у світі за споживанням цього напою на душу населення. (*чай*)

- 9) Який англійський пірат здійснив другу навколосвітню подорож? (*Ф.Дрейк*)
- 10) Яка англійська королева «вийшла заміж за Англію»? (*Єлизавета*)

3. Франція.

- 1) Що французи називають «пастушкою хмаринок»? (*Ейфелева башта*)
- 2) Всесвітньовідомий французький музей. (*Лувр*)
- 3) Яке місто знаходиться на місці поселення Лютеція? (*Париж*)
- 4) Під час Французької революції король Людовік XVI хотів втекти, але був упізнаний господарем готелю. Яким чином? (*зображення короля було на всіх монетах*)
- 5) Що вперше запровадив на вулицях Парижу король Людовік XIV? (*освітлення вулиць за допомогою газових ліхтарів*)
- 6) Яке прізвисько носив король, який називав своїх підданих зірками, а придворних – планетами? (*Сонце*)
- 7) Остання битва Наполеона. (*Ватерлоо*)
- 8) Яку моду принесли до Парижу російські козаки у 1814р.? Вона дістала назву «аля рус». (*мода на бороди*)
- 9) У XVIII ст. у Франції в жіночій моді з'явилися нововведення: паризькі модниці почали носити тоненькі стрічки навколо шиї. Чим була викликана така мода? (*це був протест проти революції та гільйотини*)
- 10) Як звати дівчину – символ Франції? (*Жанна*)

4. Італія.

- 1) Данте, описуючи одяг Беатріче, що з'явився в трьох колах раю, пише:
У вінку олив, під білим покривалом,
Постала жінка, одягнена в зелений плащ
І в сукні вогняній.

Що побачив в цих віршах Наполеон? (*кольори національного прапора Італії: зелений, білий та червоний*)

- 2) У Венеції вулицями слугують... (*канали*)
- 3) На що схожа Італія на карті? (*чобіт*)
- 4) Нещодавно в Італії був підписаний мирний договір, що завершив війну, яка відбулася майже 2000 років тому. Яку? (*Третю Пунічну війну. виявляється, увесь цей час Італія перебувала у стані війни з Тунісом та Алжиром – спадкоємцями Карфагену*)
- 5) Скажіть італійською «вождь». (*дуче*)
- 6) Сіракузький тиран Діонісій під страхом смерті заборонив говорити на вулицях. Як це вплинуло на мову сучасних італійців? (*італійці у розмові часто застосовують жести*)
- 7) Готський вождь Аларіх, захопивши Рим, вимагав усе золото, коштовності, рабів. «Що ж залишиться у нас?» – спитали його послі. Яку цінну річ він їм залишив? (*життя*)
- 8) Одного разу. Коли галли взяли в облогу Рим і оточеним загрожував голод, до римлян з'явився бог Юпітер і порадив кинути ворогам найцінніше, що в них є. римляни так і зробили. Коли «це» посипалося на голови галлів, ті зняли осаду. Що це було? (*їжа*)
- 9) Національний герой Італії, що сприяв її об'єднанню. (*Д.Гарібальді*)

10) Назвіть найвидатніших італійців епохи відродження. (*Л. да Вінчі, Мікеланджело, Рафаель*)

5. Китай.

1) Що, згідно із міфологією винайшов Цан Це, вивчаючи сліди звірів і птахів? (*ієрогліфи*)

2) Всі собаки у китайців поділяються на 3 категорії: сторожові, мисливські та ...? (*їстівні*)

3) Китайські правителі мали три імені: перше – династичне, друге – власне. Що треба було зробити, щоб отримати третє, під яким вони потрапляють в історію? (*померти*)

4) Вже в VII ст. жанр живопису «шаньшуй» (гори і води) став у Китаї головним. Європейські місіонери опанували його через 12 століть. Як він тепер називається (*пейзаж*)

5) Як називаються китайські символи єдності і боротьби протилежностей? (*інь та янь*)

6) Делікатесним китайським блюдом вважається «бій дракона з тигром». Назвіть два його основні компоненти. (*кішка та змія*)

7) Що китайці вважали ознакою високого положення? За такої довжини вони заважали працювати. Іноді на них одягали срібні ковпачки. (*нігті*)

8) У 1152р. в імперії Цінь з'явилися перші «літаючі монети». Із чого вони були виготовлені? (*з паперу*)

9) Найдовше кладовище в світі. (*Велика Китайська стіна*)

10) Як називали чиновників у давньому Китаї? (*мандарини*)

6. Японія.

1) В усіх композиціях ікебани обов'язково присутні три компоненти. Два з них символізують небо і землю. Що символізує третій? (*людину*)

2) В японських лікарнях немає поверхів і палат під номером 4. яка особливість ієрогліфів «винна у цьому»? (*це число позначається ієрогліфом, який означає «смерть»*)

3) В Молдові, Криму і Закарпатті кожну весну можна спостерігати це явище, але тільки японці зробили з нього національне свято. Щоб стати його свідком, вони приходять на місце на добу раніше. На що вони чекають? (*цвітіння вишні*)

4) Для чого, згідно з національним звичаєм, німеччин старих відносили в гори? (*помирати*)

5) В Японії їх називають «ті, що стоять попереду». Як їх називають в усьому світі? (*самураї*)

6) У 1281р. поблизу о. Кюсю загинув флот монгольського хана Хубілая. «Божественний вітер», що сприяв цьому не допоміг Японії під час Другої світової війни. Як японською звучить «божественний вітер»? (*камікадзе*)

7) Популярним в Японії є сад із каміння в м. Кіото. Всього в ньому 15 каменів. Всі туристи прагнуть побачити там те, що ще нікому не вдавалося. Що саме намагаються побачити туристи? (*15-й камінь. Його завжди закривають інші камені*)

8) Хто є символом японської нації? (*імператор*)

- 9) Які трагічні події сталися в Японії в 1945р.? *(американськими літаками було скинуто атомні бомби на міста Хіросіму і Нагасакі)*
- 10) Про кого за часів Середньовіччя японці говорили: «У них котячі зелені очі, обличчя хворобливо жовтуваті, величезний ніс, червоне і жовте волосся, а мова як у сорокопуга»? *(про європейців)*

Третій тур. Спеціальна тема

У півфінал проходять 2 команди, які набрали найбільшу кількість балів. Учні обирають власну спеціальну тему, а вчитель готує 10 питань з цієї теми. Далі на столі перед учнями розкладається 30 маленьких квадратиків різних кольорів з одного боку, який учні не будуть бачити) та сірим кольором з іншого на всіх картках (перед цим учні обирають собі один колір, які символізуватимуть їхню тему). Далі учні обирають собі по черзі картки і відповідатимуть на запропоновані питання. Відповідь на питання з своєї теми = 2 бал, з чужої =3 бали.

Підбиття підсумків та нагородження переможця.

Інтелектуальна гра «Найрозумніший» (11 клас)

Люшина В.О., вчитель історії

І тур „Визнач правильну відповідь”

Кількість учасників – 8 за кожну правильну відповідь – 1 бал. У наступний тур виходять 5 гравців, які набрали найбільшу кількість балів.

1. Форма держави, в якій як політична, так і духовна влада зосередженні в руках церкви:
а) деспотія; б) республіка;
в) охлократія; г) теократія.
2. Сфера діяльності, пов'язана з відносинами між класами, націями та іншими соціальними групами, ядром якої є завоювання, утримання і використання державної влади:
а) економіка; б) екологія;
в) політика; г) філантропія.
3. Країна, що немає ядерного потенціалу:
а) Китай; б) Італія;
в) Велика Британія; г) Російська Федерація.
4. Як називається організація ООН з питань освіти, науки і культури?
а) ЮНЕСКО; б) ЮНІСЕФ;
в) ЮНІДО; г) ВООЗ.
5. Яка людиноподібна істота була завершальною ланкою антропогенезу?
а) австралопітек; б) кроманьйонець;
в) синантроп; г) неандерталець.
6. У 2000 р. до н.е. ці індійські міста, з населенням близько 40 000 кожне, були найбільшими в світі. Це міста:
а) Делі; б) Мохенджо-Даро;
в) Хараппа; г) Чаурі-Чаура.
7. Цей єгипетський фараон правив в період Нового царства, помер, не проживши 20 років. Його гробниця, на відміну від інших збереглася недоторканою. Як звали цього фараона?
а) Тутмос; б) Рамзес;
в) Ехнатон; г) Тутанхамон.
8. Племена якої археологічної культури були першими скотарями на території України:
а) ямної; б) черняхівської;
в) зарубинецької; г) трипільської.
9. Яку назву мала перша грецька колонія в Північному Причорномор'ї?
а) Фанагорія; б) Херсонес;
в) Ольвія; г) Борисфеніда.
10. Деякий час Ярослав Мудрий правив Київською державою дуумвіратом разом з братом:
а) Святославом; б) Святополком;

24. Ким за віросповіданням були українці до запровадження християнства? (*Язичниками*).
25. За якого князя було споруджено місто Холм? (*За Данила Галицького*).
26. Яка Донька Ярослава Мудрого була дружиною французького короля Генріха I? (*Анна*).
27. Столиця древлян, спалена Ольгою. (*Искоростень*).

○ **Світові війни**

1. У якій війні вперше застосовано хімічну зброю? (*У Першій світовій*).
2. У битві біля якої річки британці вперше використали танки? (*Битва на р. Соммі*).
3. Назвіть склад Антанти. (*Франція, Росія, Велика Британія*).
4. Як називався німецький план, у якому вперше було запропоновано ідею блицкригу? (*„План Шліффена”*).
5. Який газ застосували німці на річці Іпр? (*Хлор*).
6. На якій річці відбулася зустріч союзників? (*На р. Ельба*).
7. На які міста американці скинули атомні бомби? (*На Хіросіму і Нагасакі*).
8. Як називалася лінія укріплень на франко-німецькому кордоні? (*„Лінія Мажино”*).
9. Де відбулася найбільша танкова битва Другої світової війни? (*Під Прохорівною*).
10. Хто очолював маріонетковий уряд на півдні окупованої Франції? (*Маршал Петен*).
11. Як називалася лінія укріплень на фінсько-радянському кордоні? (*„Лінія Маннергейма”*).
12. Нападом на яку країну розпочалася Друга світова війна? (*На Польщу*).
13. Назва плану воєнних дій Німеччини проти СРСР. (*„Барбаросса”*).
14. У якому році відбулося відкриття другого фронту? (*У 1944 р.*).
15. Яка конференція проходила в лютому 1945 р.? (*Ялтинська (Кримська)*).
16. Яку вісь створила Німеччина, Італія та Японія? (*Вісь Берлін-Рим-Токіо*).
17. Як називалася лінія німецьких укріплень на правому березі Дніпра? (*„Східний вал”*).
18. Яке українське місто в ході Другої світової війни чотири рази переходило з рук в руки? (*Харків*).
19. Найвідоміше білоруське село – жертва тактики „випаленої землі”. (*Хатинь*).
20. Назва перемир’я, яким закінчилась Перша світова війна. (*Комп’єнське*).
21. У якому році відбулася Курська битва? (*У 1943 р.*).
22. Яка битва Першої світової війни дістала назву „м’ясорубки”? (*Битва під Верденом*).
23. Концентраційний табір, у якому було ув’язнено Степана Бандеру. (*Заксенгаузен*).
24. Інша назва радянсько-німецького договору про ненапад. (*Пакт Молотова-Ріббентропа*).
25. Як називалася вирішальна морська битва Першої світової війни? (*Ютландська*).

26. Яким терміном позначають співпрацю населення окупованих країн з нацистами? (*Колабораціонізм*).
27. Скільки разів тривала Друга світова війна? (*6 років*).

○ **Україна козацька**

1. Останній кошовий отаман Запорозької Січі. (*Петро Калнишевський*).
2. Скільки було порогів на Дніпрі? (*Дев'ять*).
3. Під яким містом відбулася вирішальна битва Північної війни? (*Під Полтавою*).
4. На якому острові була споруджена перша Січ? (*На о. Велика Хортиця*).
5. Останній гетьман України. (*Кирило Розумовський*).
6. За чий наказом була зруйнована в 1775 р. Запорізька Січ? (*Катерина II*).
7. Коли було ліквідовано Гетьманщину? (*У 1764 р.*).
8. У хроніці якого польського історика міститься перша писемна згадка про козаків? (*Мартина Бельського*).
9. Якого походження слово „козак”? (*Тюркського*).
10. Гетьман уряду в екзині. (*Пилип Орлик*).
11. Легендарний кошовий отаман XVII ст. (*Іван Сірко*).
12. Як ще називають Нову Січ? (*Покровська, Підпільненська*).
13. Яке військо було сформовано після російсько-турецької війни 1828-1829 рр.? (*Азовське козацьке військо*).
14. Як називали козаків, що перебували на службі в польського уряду? (*Реєстровці*).
15. Студент, гетьман, чернець. (*Юрій Хмельницький*).
16. Який гетьман уклав Гадяцький трактат? (*Іван Виговський*).
17. Перша битва національно-визвольної війни. (*Під Жовтими Водами*).
18. Який історик вперше назвав період II половини XVII ст. „Руїною”? (*М. Костомаров*).
19. Столиця української держави Б. Хмельницького. (*Чигирин*).
20. Гетьманська столиця за Івана Мазепи. (*Батурин*).
21. У ході повстання під чийм поводом була зруйнована фортеця Кодак? (*Під проводом Івана Сулими*).
22. З ім'ям якого гетьмана пов'язана „доба героїчних походів”? (*П. Конашевича-Сагайдачного*).
23. Хто з керівників козацтва був молдавським господарем? (*Іван Підкова*).
24. За якого гетьмана відбулася Конотопська битва? (*За Івана Виговського*).
25. Найбільша святиня козацтва. (*Корогва*).
26. Символ влади курінного отамана. (*Пірнач*).
27. Який гетьман розвіяв міф про непереможність Османської імперії? (*П. Конашевич-Сагайдачний*).

○ **Культура України**

1. На кошти якого мецената було здійснено друге видання „Кобзаря”? (*Платона Смиренка*).

2. Який православний митрополит запровадив українську мову богослужіння? (Петро Могила).
3. Кого називали „Великим Каменярем”? (Івана Франка).
4. Хто автор „Історії Запорізького козацтва”? (Дмитро Яворницький).
5. Відомий український полеміст, що 40 років прожив на горі Афон. (Іван Вишенський).
6. Перший ректор Київського університету. (Михайло Максимович).
7. Який університет найстаріший в Україні? (Львівський).
8. Назва цієї науки з грецької означає „любов до мудрості”. (Філософія).
9. Кому приписують авторство „Повісті минулих літ”? (Несторові Літописцю).
10. Який архітектурний стиль дістав назву мазепинського? (Бароко).
11. Який університет був відкритий з ініціативи Василя Карабіна? (Харківський).
12. Мандрівний ляльковий театр. (Вертеп).
13. Автор „Енеїди”. (Іван Котляревський).
14. За якого гетьмана Київський колегіум дістав статус академії? (Івана Мазепи).
15. Перша відома книга Святого Письма українською мовою. (Пересопницьке Євангеліє).
16. Рух творчої молоді 60-х років ХХ ст., яка сповідувала оригінальну тематику, нові думки, відмінні від офіційних. („Шістдесятництво”).
17. Всесвітньо відомий український кінорежисер, ім'ям якого названа Київська кіностудія. (Олександр Довженко).
18. Під яким іменем поетеса Лариса Косач стала всесвітньо відомою? (Леся Українка).
19. У якому місті була заснована гімназія вищих наук? (У Ніжині).
20. Місцезнаходження дендропарку „Софіївка”. (Умань).
21. Автор багатотомної „Історії України-Руси”. (Михайло Грушевський).
22. Відомий український письменник, голова Директорії, заступник голови Центральної Ради. (Володимир Вінниченко).
23. Режисер фільму „Тіні забутих предків”. (Сергій Параджанов).
24. Який гетьман став ініціатором відкриття Української Академії наук? (Павло Скоропадський).
25. Яку назву мала перша українська газета? („Зоря Галицька”).
26. Назва альманаху, виданого „Руською трійцею”. („Русалка Дністрова”).
27. Автром якого винаходу світового масштабу був Петро Прокопович? (Рамкового вулика).

○ Історична постать

1. Американський президент, автор доктрини „Америка для американців”. (Монро).
2. Видатний полководець, корсиканець, імператор Франції. (Наполеон Бонапарт).
3. Вавилонський цар, автор зведення законів. (Хаммурані).
4. Наймогутніший асирійський правитель, власник величезної бібліотеки глиняних табличок. (Ашшурбаніпал).
5. Мореплавець, що відкрив Америку. (Христофор Колумб).

6. Ім'я цього єгипетського фараона носить одне з семи чудес світу. (*Хеопс*).
7. Засновник династії Великих Моголів. (*Бабур*).
8. Геніальний полководець, вождь гунів, після смерті якого гунни занепали. (*Аттіла*).
9. Імператор Індії, що випередив свій час. (*Акбар*).
10. Перший президент США. (*Джордж Вашингтон*).
11. Англійська „залізна леді”, лідер Консервативної партії. (*Маргарет Тетчер*).
12. Ім'я Чингізхана. (*Темучін*).
13. Як звали дружину турецького султана Сулеймана Пишного? (*Роксолана*).
14. Італійський живописець, автор креслень парашута, водолазного костюма та літального апарата. (*Леонардо да Вінчі*).
15. Московський князь, коронований як перший московський цар, ініціатор опричнини. (*Іван IV Грозний*).
16. Російський цар, що „прорубав вікно в Європу”. (*Петро I*).
17. Гетьман, автор Конституції. (*Пилип Орлик*).
18. Рейхсканцлер, фюрер Німеччини. (*Адольф Гітлер*).
19. Американський актор, що став президентом. (*Рональд Рейган*).
20. „Батько” фашизму. (*Беніто Муссоліні*).
21. Лідер більшовицької партії. (*В. Ульянов (Ленін)*).
22. Перший космонавт. (*Юрій Гагарін*).
23. Політичний лідер, що майже півстоліття правив Кубою. (*Фідель Кастро*).
24. Один з найбагатших людей світу, власник комп'ютерної імперії. (*Білл Гейтс*).
25. Спартанський цар, герой битви у Фермопільській ущелині. (*Леонід*).
26. Всесвітньо відомий німецький композитор, що страждав на прогресуючу втрату слуху і наприкінці життя уже не міг чути власну музику. (*Людвіг Ван Бетховен*).
27. Папа Римський, ініціатор календарної реформи. (*Григорій XIII*).

○ **У царстві хронології**

1. Коли була укладена Люблінська унія? (*1569 р.*).
2. Битва на річці Калка. (*1223 р.*).
3. Початок Другої світової війни. (*1 вересня 1939 р.*).
4. Виникнення уніатської церкви. (*1596 р.*).
5. Початок Реформації в Європі. (*1517 р.*).
6. Відкриття Америки. (*1492 р.*).
7. Куликовська битва. (*1380 р.*).
8. Перша навколосвітня подорож. (*1519-1522 рр.*).
9. Хрещення Русі. (*988 р.*).
10. Виникнення Києва. (*V ст.*).
11. Прихід до влади Адольфа Гітлера. (*1933 р.*).
12. Більшовицький переворот в Росії. (*Жовтень 1917 р.*).
13. Переяславська рада. (*8 січня 1654 р.*).
14. Селянська реформа в Росії. (*1861 р.*).
15. Грюнвальдська битва. (*1410 р.*).
16. Кревська унія. (*1385 р.*).

17. Радянсько-німецька війна. (1941-1945 рр.).
18. Хотинська війна. (1621 р.).
19. Перша зафіксована письмова згадка назви Україна. (1187 р.).
20. Виникнення першої грецької колонії в Північному Причорномор'ї. (VII ст. до н.е.).
21. Рік ухвалення Конституції України. (1996 р.).
22. Рік розколу християнства на православ'я і католицизм. (1054 р.).
23. Розпад СРСР. (1991 р.).
24. Утворення держави Ізраїль. (1947 р.).
25. Утворення ООН. (1945 р.).
26. Загальна декларація прав людини. (10 грудня 1948 р.).
27. Заснування Харківського Університету. (1805 р.).

○ **Розмаїття країн**

1. Національною релігією якої країни є синтоїзм? (Японія).
2. Столицею якої імперії був Константинополь? (Візантійської).
3. Об'єднанню якої країни передувало зруйнування муру? (Німеччини).
4. За „планом Маутбеттена” на території Індії було утворено дві держави – Індію і ... (Пакистан).
5. У якій країні найперше відбулася промислова революція? (В Англії).
6. На гербі якої країни є клиновий листок? (Канади).
7. Яка країна у XIX ст. була об'єднана „залізом і кров'ю”? (Німеччина).
8. За війну з якою Балтійською державою СРСР було виключено з Ліги Націй? (З Фінляндією).
9. На бік короля якої держави перейшов гетьман Іван Мазепа в 1708 р.? (Швеції).
10. Державний символ якої країни має знаки, що символізують кількість її адміністративно-територіальних одиниць? (США).
11. Країна, що виникла внаслідок Утрехетської унії. (Голландія).
12. Населенню якої країни притаманний кастовий поділ? (Індія).
13. Президентом якої держави був Авраам Лінкольн? (США).
14. Аншлюс якої держави здійснила гітлерівська Німеччина в 1938 р.? (Австрії).
15. Адміністративно-територіальною одиницею якої країни є воєводство? (Польщі).
16. Країна – батьківщина пароплава. (Англія).
17. З історією якої держави пов'язана династія Валуа? (Франція).
18. Яка країна створила „Непереможну армаду”? (Іспанія).
19. Підданим якої держави був пірат Френсіс Дрейк? (Англії).
20. Населення якої країни нині живе в період П'ятої республіки? (Франції).
21. У якій країні в ході боротьби за незалежність застосовувалися „кампанії громадянської непокори”? (В Індії).
22. Назва цієї колишньої іспанської колонії пов'язана з одним із елементів періодичної системи Менделєєва. (Аргентина).
23. Батьківщина Олімпійських ігор. (Греція).
24. Країна – резиденція Папи Римського. (Ватикан).

25. В об'єднанні цієї країни значну роль відіграла „червона тисяча” Джузеппе Гарібальді. *(Італія)*.
26. Столицею цієї держави є місто Тель-Авів. *(Ізраїль)*.
27. Нині неіснуюча держава Балканського півострова, що отримала свою назву після державного перевороту Олександра Карагеоргієвича в 1929 р. *(Югославія)*.

○ **Світ понять**

1. Документ, що дає повне або часткове відпущення гріхів. *(Індульгенція)*.
2. Назва кальвіністів у Франції. *(Гугеноти)*.
3. Рівень матеріальних і духовних досягнень людства. *(Культура)*.
4. Те саме, що й союз, об'єднання. *(Унія)*.
5. Наука, назва якої з грецької означає любов до мудрості. *(Філософія)*.
6. Революція, метою якої є боротьба проти феодалізму або його залишків. *(Буржуазна)*.
7. Об'єднання в єдине ціле раніше ізольованих частин. *(Інтеграція)*.
8. Одиниця земельної площі, що дорівнює 1,09 гектара. *(Десятина)*.
9. Зведення усіх проявів життя до єдиних, затверджених імперською владою зразків. *(Уніфікація)*.
10. Перехід від ручної праці до машинної, від мануфактури до фабрики і заводу. *(Промисловий переворот)*.
11. Пруські поміщики. *(Юнкери)*.
12. Збірник історичних і географічних мап. *(Атлас)*.
13. Зосередження всієї повноти влади в руках однієї особи – монарха. *(Абсолютизм)*.
14. Боротьба проти Реформації. *(Контрреформація)*.
15. Язичницькі жерці в давніх українців. *(Волхви)*.
16. Якісні, докорінні зміни, стрибкоподібний перехід від старого до нового. *(Революція)*.
17. Наука про народонаселення. *(Демографія)*.
18. Вид господарства, що передував товарному. *(Натуральне)*.
19. Політика захисту вітчизняного виробника. *(Протекціонізм)*.
20. Виключне право, надане одній особі, групі осіб або державі на виробництво чи продаж певних товарів. *(Монополія)*.
21. Обґрунтоване припущення, висунуте для пояснення певного явища або закономірного зв'язку між сукупністю явищ. *(Гіпотеза)*.
22. Форма правління, за якої влада належить виборному органу – парламентові. *(Республіка)*.
23. Проповідування зверхності однієї нації над іншою. *(Шовінізм)*.
24. Значення цього слова походить від турецького „гайда” – гнати, переслідувати. *(Гайдамака)*.
25. Картина, написана фарбами по сирій штукатурці. *(Фреска)*.
26. У Київській державі підневільна особа, що прирівнювалася до раба. *(Холоп)*.
27. Особа, яка не погоджується з панівною ідеологією. *(Дисидент)*.

III тур „Улюблена тема”

На ігровому полі 36 квадратиків чотирьох кольорів: 9 – синього кольору, 9 – червоного, 9 – жовтого, 9 – сірого. Впродовж хвилини учасники запам'ятовують розташування своїх квадратиків та квадратиків суперників. Далі по черзі (залежно від результатів завдання „Дешифрувальник”) дають відповіді: правильна відповідь на запитання своєї теми – 2 бали, теми суперника – 3 бали, загальних запитань (квадратики сірого кольору) – 1 бал).

Запитання улюбленої теми складаються відповідно до уподобань фіналістів.

○ Загальні запитання

1. Герой давньогрецьких міфів, що здійснив 12 подвигів. (*Геракл*).
2. Як називається біг на дистанцію 42 км 198 м? (*Марафон*).
3. Країна казкових багатств, коштовна перлина Британської колоніальної імперії. (*Індія*).
4. Назва цієї держави в перекладі означає „низинні землі”. (*Нідерланди*).
5. Назва цієї країни є даниною пам'яті відомому мореплавцеві, що відкрив материк, на якому вона розміщена. (*Колумбія*).
6. Як називають символи, що їх китайці використовують для запису слів? (*Ієрогліфи*).
7. В основі війська яких кочівників лежала десяткова система: десяток, сотня, тисяча, „тьма”? (*Монголо-татар*).
8. Як називають нащадків змішаних шлюбів європейців і негрів? (*Мулати*).
9. Винахідник конвеєрного виробництва. (*Генрі Форд*).
10. Представники якої національності стали жертвами „Кришталевої ночі” („Ночі битого скла”) в Німеччині? (*Євреї*).
11. „Гомо сапієнс” – людина розумна, „гомо еректус” – людина випростана (прямо ходяча), а що означає „гомо габі ліс”? (*Людина уміла*).

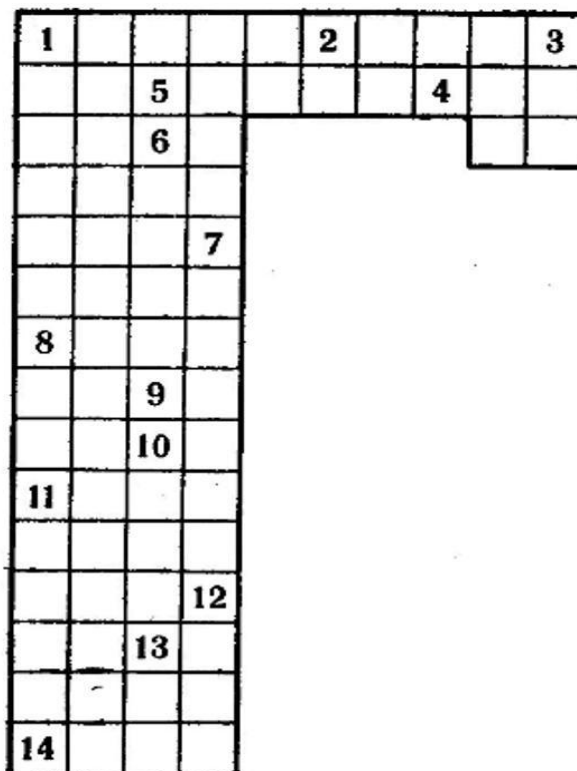
IV. Підбиття підсумків. Нагородження переможців.

Практичні і творчі завдання «У світі історії» (6-11 класи)

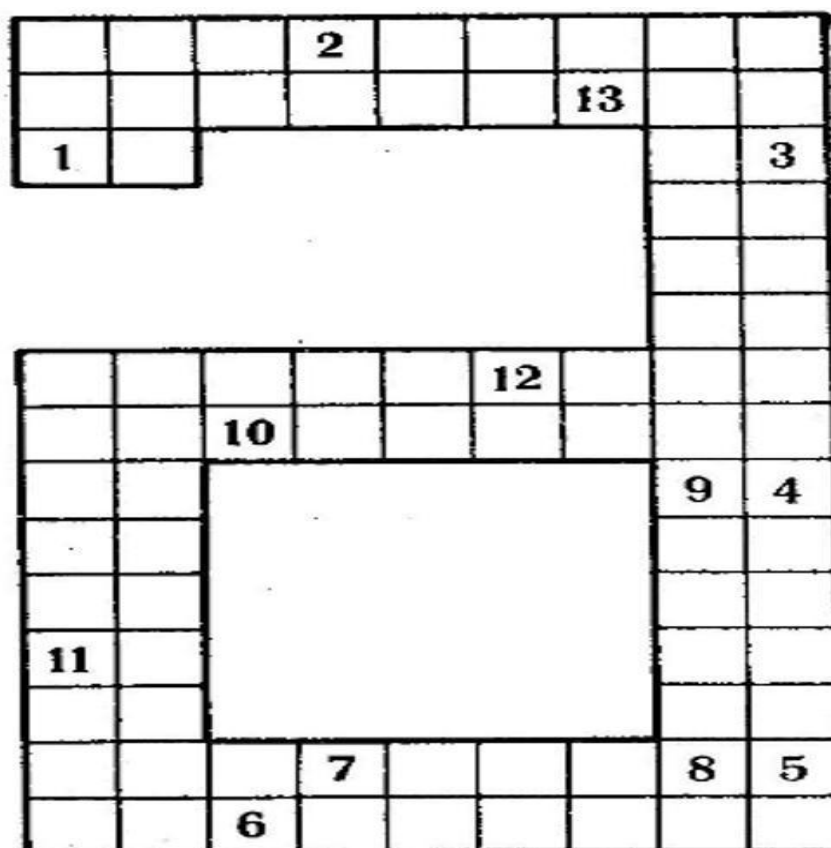

Чайнворд «Греція»

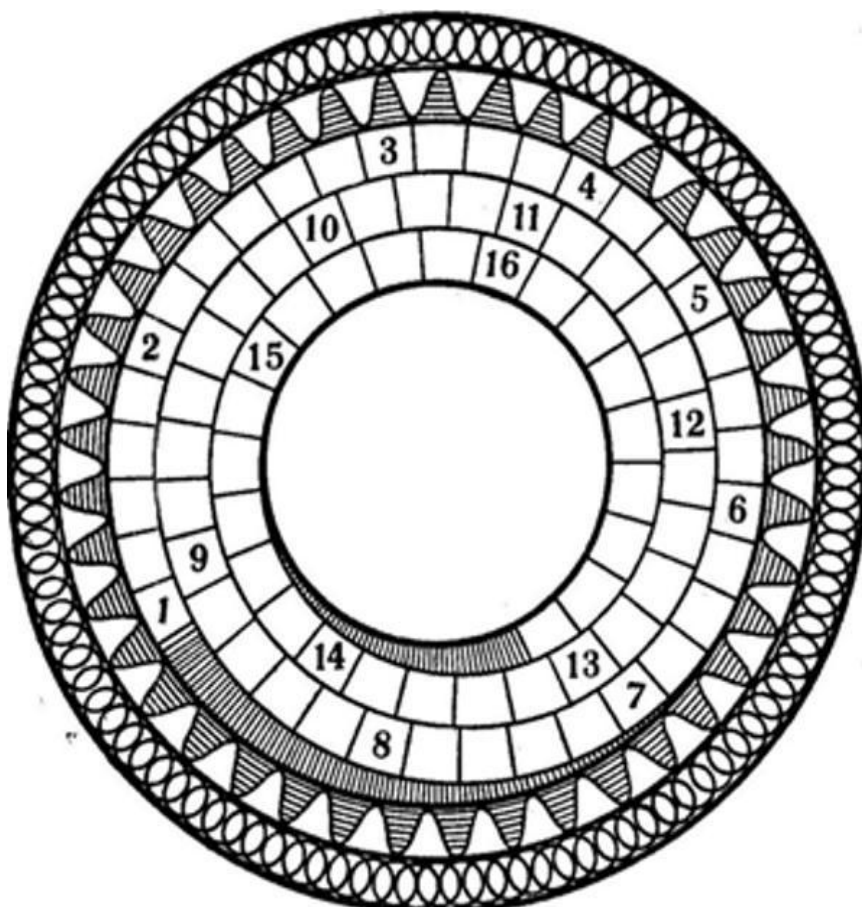
1. Спартанський цар.
2. Народ.
3. Славетний грецький трагік.
4. Острів в Егейському морі.
5. Держава в Греції.
6. Знатний громадянин в Греції.
7. Грецький військовий корабель.
8. Область в Середній Греції.
9. Посуд.
10. Правитель.
11. Грецька колонія в Причорномор'ї.
12. Службова особа, командуючий військом.
13. Батько історії.
14. Місто в Малій Азії.

Чайнворд « А »

1. Область в Греції.
2. Богиня краси.
3. Дочка Міноса, що допомагала Тесею вийти із лабіринту.
4. Народні збори в Спарті.
5. Область в Пелопоннесі.
6. Натуральний оброк в Спарті.
7. Народні збори.
8. Керамічний посуд.
9. Мати Геракла.
10. Володарка морів, дружина Посейдона.
11. Мистецтво будувати.
12. Острів в Атлантичному океані, який за велінням Зевса був поглинений водою.
13. Бог мистецтва.

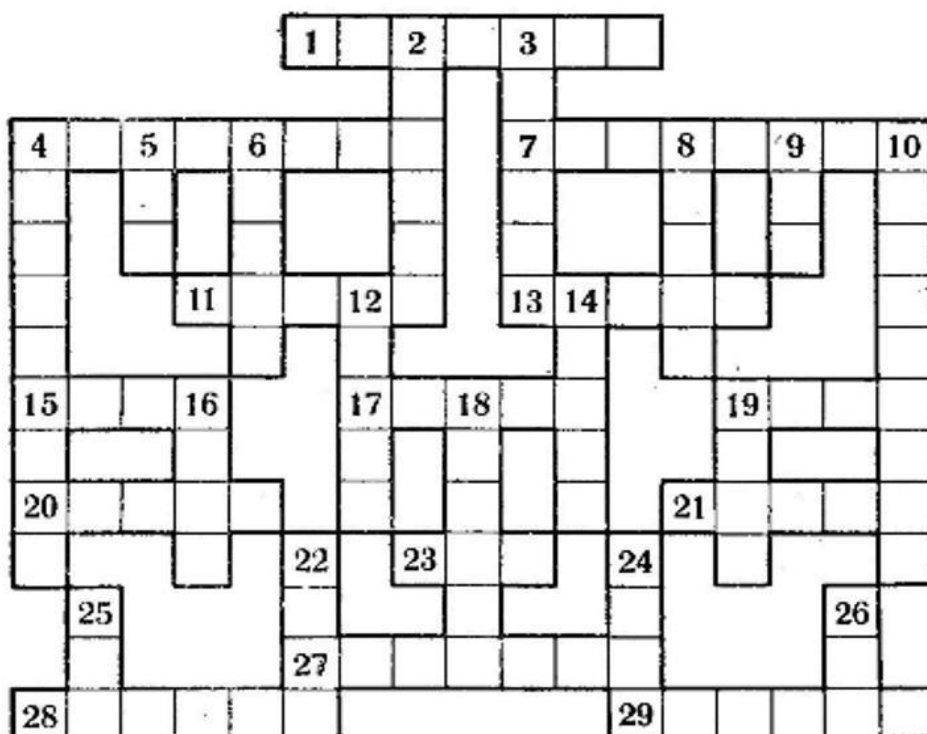
Чайнворд «Щит»

1. Найпопулярніший грецький герой.
2. Троянський герой, якого разом з дітьми задушили дві змії.
3. Дружина царя Фів Амфіона, діти якої були вбиті Аполлоном і Артемідіою.
4. Корабель аргонавтів.
5. Гора в Греції.
6. Троянський царевич, що викрав Єлену.
7. Розбійник, вбитий Тесеєм.
8. Богиня хмар, мати Фрікса і Гелли.
9. Богиня полювання.
10. Покровителька міста Афін.
11. Богиня ранкової зорі.
12. Титан, який тримав на своїх плечах небо.
13. Грецький воїн, що насмілився сперечатися з Агамемноном.
14. Син Одіссея.
15. Чудовисько з головою і шиєю лева, тулубом кози і хвостом дракона.
16. Аргоський цар, вождь греків під час Троянської війни.

Кросворд

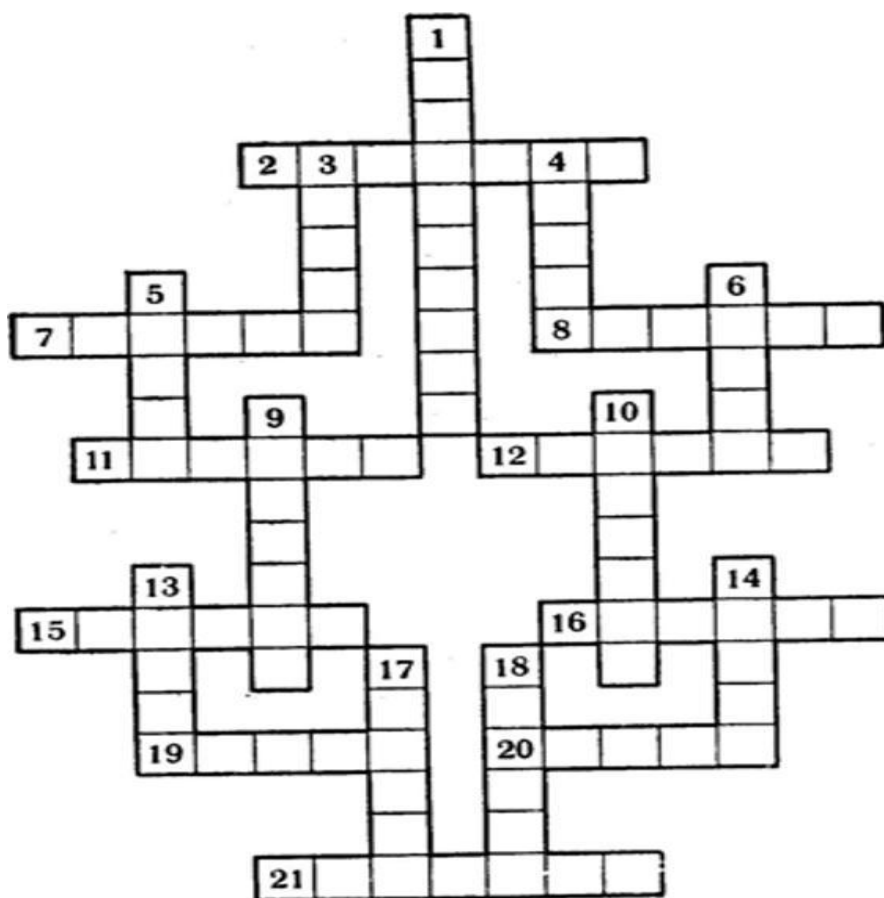
«Чи знаєте ви грецькі міфи?»

По вертикалі: 2. Батько Пенелопи. 3. Чудовисько, що жило в печері біля протоки між Італією і Сицилією. 4. Дружина Гектора. 5. Мідний велетень, якого подарував Зевс Європі для охорони Криту. 6. Легендарний співець. 8. Співець, учасник походу аргонавтів. 9. Грецький хребет недалеко від Трої, де відбувався суд Паріса. 10. Учасники походу за золотим руном. 12. Раб Одиссея. 14. Німфа вод. 16. Керівник походу аргонавтів. 18. Бог рослинництва, виноградарства і виноробства. 19. Сестра і дружина Зевса. 22. Музичний інструмент. 24. Дочка ехалійського царя, кохана Геракла. 25. Ватажок афінян у Троянській війні. 26. Німфа, уособлення гірської і лісової луни.

По горизонталі: 1. Цар острова Ітака. 4. Героїня міфу і одноіменної трагедії Софокла. 7. Цариця амазонок. 11. Герой Аттики, син афінського царя Егея. 13. Велетень, володар Лівії. 15. Найстаріша з плеяд, німфа гір, мати Гермеса. 17. Чарівниця, дочка колхідського царя. 19. Богиня юності, дочка Зевса. 20. Перевізник у підземному царстві. 21. Син Агамемнона. 23. Мачуха Фрікса і Гелли. 27. Пастух, що виховав Ромула і Рема. 28. Дійова особа трагедії Софокла «Едіп в Колоні», «Антигона». 29. Ріка у підземному царстві.

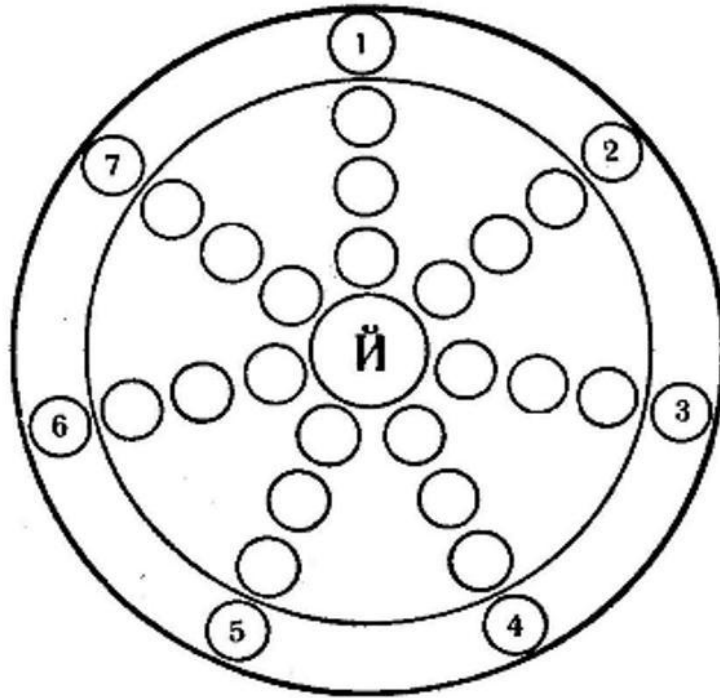
Кросворд «Чи знаєте ви карту Греції?»

По вертикалі: 1. Південна Греція. 3. Держава в Середній Греції. 4. Острів біля берегів Греції. 5. Місто на Північному заході Пелопоннесу. 6. Місто в Малій Азії. 9. Острів, біля якого відбулася відома битва. 10. Село, біля якого був бій в 490 р. до н.е. 13. Острів, на якому знаходилась скарбниця Афінського морського союзу. 14. Порт на західному узбережжі Мессенії. 17. Острів біля берегів Малої Азії. 18. Місто.

По горизонталі: 2. Область в Південній Греції. 7. Місто в Середній Греції. 8. Область в Середній Греції. 11. Грецька колонія в гирлі Дону. 12. Грецька держава на Пелопоннесі. 15. Батьківщина греків. 16. Місто на перехресті між Середньою і Південною Грецією. 19. Острів біля берегів Малої Азії. 20. Острів в Південній частині Егейського моря. 21. Грецька колонія на північному сході Сицилії.

Загадкове коло

Якщо ви правильно впишете у внутрішні кола слова, значення яких подано нижче, то прочитаєте у зовнішньому колі ім'я учасника Троянської війни, Друга Ахілла.

1. Афіський порт.
2. Міфічний герой, син матері – землі.
3. Міфічний герой, переможець Мінотавра.
4. Місто на півдні Італії, засноване греками.
5. Міфічний співець.
6. Велетень, учасник походу аргонавтів.
7. Гімнасія в Афінах.

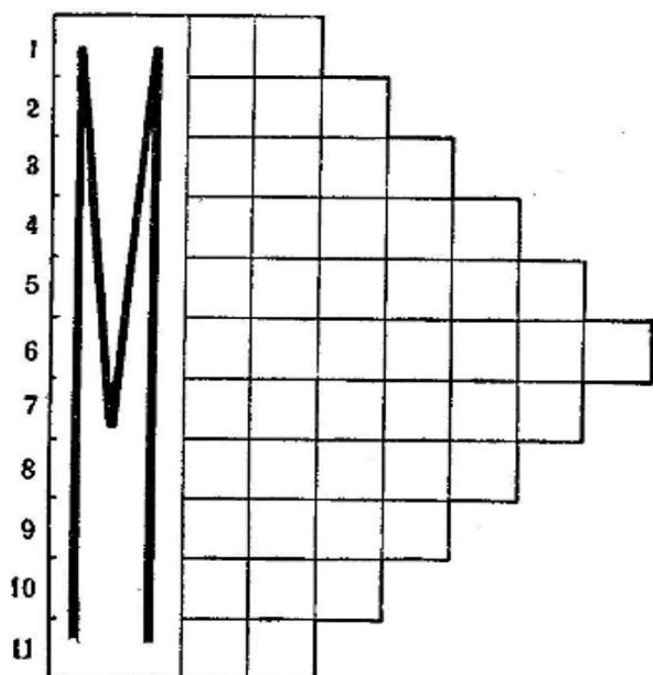
Хто ...

1. ... перший довів, що багато подій, про які розповідають «Іліада» і «Одіссея», справді відбувалися?
2. ... із знатних афінян прикинувся божевільним для того, щоб переконати своїх співвітчизників розпочати ще одну війну з містом Мегарами?
3. ... з відомих східних володарів зробив безславний похід в Причорноморські степи?
4. ... запровадив в Афінах «суд черепків»?
5. ... наказав покарати море батогами?
6. ... з афінян дістав назву *справедливого*?
7. ... вважається батьком історії?
8. ... з грецьких філософів говорив, що він «знає лише те, що він нічого не знає»?
9. ... з грецьких філософів описав ідеальний устрій держави, де всі люди поділяються на три стани: філософів, воїнів і трудящих?
10. ... із скіфських царів заплатив життям за прихильність до грецьких звичаїв і релігії?

Як ...

1. ... називали себе і свою країну греки?
2. вели літочислення стародавні греки?
3. ... називались нащадки населення, поневоленого спартанцями?
4. ... розправилися афіняни і спартанці з послами перського царя Дарія?
5. ... персам вдалося проникнути через Фермопільський прохід?
6. ... закінчилась греко-перська війна?
7. ... називались військові кораблі греків?
8. ... одягали греки статую Афіни, що стояла в Парфеноні?
9. ... загинув видатний вчений Архімед?
10. ... називалась у греків паличка для писання?

Які міфічні імена тут вписані?

1. Син Медеї.
2. Богині поезії, мистецтва, наук.
3. Фрігійський цар, нагороджений Аполлоном ослиними вухами.
4. Друг Одиссея, вихованець Телемаха.
5. Спартанський цар, учасник Троянської війни.
6. Чудовисько, що жило на Криті.
7. Фіванський царевич, що пожертвував собою, щоб врятувати рідне місто.
8. Бог сновидінь.
9. Критський цар.
10. Ім'я двох грецьких віщунів; один з них супроводжував аргонавтів.
11. Уособлення лихослів'я і глузування, син Ночі, що лопнув від злості, не знайшовши в Афродіті жодного недоліку.

Що означають ці крилаті слова?

1. Авгієві стайні.
2. Ахіллесова п'ята.
3. Бочка Діогена.
4. Геркулесові стовпи.
5. Гордіїв вузол.
6. Гомеричний регіт.
7. Дамоклів меч.
8. Сізіфова праця.
9. Муки Тантала.
10. Дари данайців. Троянський кінь.
11. Два Аякси.
12. Драконові закони.
13. Золоте руно. Аргонавти.
14. Лаконічна мова.
15. Мідасові вуха.
16. Марафонський біг.
17. Між Сціллою і Харібдою.
18. Панічний страх.
19. Прокрустове ложе.
20. Ріг достатку.

Ілюстративна вікторина

Соратники Богдана Хмельницького

Завдання
Специальність підтримує історичного діяча та факти його боївості, пропоставивши відповідну цифру на портреті.

 Іван Богуна	 Іван Виховський	 Григорій Гузунський	 Богдан Хмельницький	 Іван Самойлович	 Михайло Кравчинський
 Михайло Кравчинський	 Юрій Немирин	 Мартин Пузошар	 Іван Сірко	 Павло Потемра	 Павло Любимовський

1. Чернівецький сотник, брав участь у Зборській, Берестецькій та Батюцькій битвах. Одружений з дочкою млинівського господаря. 1653 р. був смертельно поранений у битві під Сучаком.
2. Один з організаторів українсько-транільванського союзу, тернопільський полковник. Брав участь в укладанні Берестецької угоди в Москві, був обраний гетьманом Правобережжя України.
3. Учасник походу запорожців козаки, що здобули фортецю Денкирк у Франції. Учасник Визвольної війни під проводом Хмельницького. Невдачно було обраний кошовим отаманом на Запорозький Січ.
4. Полтавський полковник. Учасник Олександрійської битви 1655 р. Прихильник союзу з Московським державою. Очолював повстання проти І. Виговського.
5. Полковник з сім'ї шляхетського роду Немирин в університетах Лейдена, Базеля, Оксфорда, Кембриджа і Паризи. До 1655 року згодом на бою Польщі, довше перебував на службі шведського короля. До Б. Хмельницького перейшов 1657 р.
6. Полковник з Черкащини. Очолює кіньоту, яка відіграла вирішальну роль у перемозі під Корсунем. Брав участь у армійській Правобережній Україні, очолював успішній штурм Вишківського замку у Львові. Помер від чуми 1648 р.
7. Київський полковник. Володар польським, французьким, німецьким та латинською мовами. 1649 року під час бою під Потоком був тяжко поранений, потрапив у полон і загинув собі смерть.
8. Корсунський полковник, брав участь у битві під Батогом, очолював українську армію 1654 р. у війні проти польсько-литовського війська. Загинув 1655 р. під час битви під Старим Битовом.
9. Полковник з татарського роду. Один із найближчих соратників Б. Хмельницького. Учасник Жолтоводської, Корсунської, Пиллявської та Зборської битви.
10. Полковник конюшій і корсунський. Очолював українське посольство до Москви 1646 та 1654 рр. Відмовився присягнути на вірність московському царю.
11. Генеральний тисар, блискучий дипломат, продавцями полтву Хмельницького, спрямовану на досягнення незалежності Гетьманщини.
12. Полковник палатський, особливо відомий під час Берестецької битви, організував оборону козацького табору в полні внаслідок стачання української армії.

Історія
ТА ПРАВДІВІСТЬ

ПРО ЩО ЙДЕТЬСЯ?

Помічайте малюнок з його описом. Проставте номери малюнків у відповіді.

<p>1 Окреслення Польського королівства в Великого князівства Литовського в єдину державу — Річ Посполиту. Це могло стати результатом укладення двох договорів: в 1569 році в Любліні та в 1667 році в Андрушівці. Перемишльська область українського князівства об'єдналася з іншими землями держави.</p>	<p>5 Цей собор відомий як собор Василя Блаженного. Рішення на цьому соборі стали канонами церкви. Тільки в невеликих католіцизмі. Це був політичний адміністративний у Москві ересьник Василя Блаженного. 1552 року московський війська взяли Казань — столицю Казанського князівства, на честь цієї перемоги цар Іван Васильович IV (Грозний) звелів побудувати на Красній площі цей дерев'яний храм. На знамені мисли в 1555–1561 роках був споруджений найвищий для християнської храми на честь Потопова.</p>
<p>2 Казань, що Іван Грозний взяв у 1552 році в складі держави Річ Посполитою. Це була перша велика перемога Івана Грозного над татарським князівством.</p>	<p>6 Ансамбль церкви складається з вежі Коринтська, каплиці Трьох Святителів і дзвіниці святого Успенського дерева. На території вежі, яка нагадує стовп, різьблені різні композиції. Будівництво 1572–1576 рр. за проектом давньогрецького архітектора Пагору з варшавським найбільшого лівобережного купця Костянтина Коринтська. Найвища в місті вежа вмонтована тільки збірку в фундації мисли з найвищою части 1704 року позначив її лупа з колом млинівського короля Карла X.</p>

**КРИЛАТІ ВИСЛОВИ ТА СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ
«СТАРОДАВНІЙ РИМ»**

Absens, heres non erit (абсенс, херес нон еріт)	Тому, хто запізнився, нічого не дістанеться
Ab urbe condita (аб урбе кондіта)	Від заснування Риму
Alea iakta est (алеа якта ест)	Жереб кинуте
Alma mater (альма матер)	Мати годувальниці
Alter ego (альтер его)	Друге я
Audi, vide, sile (ауді, віде, сіле)	Слухай, дивись, мовчи
Aut Caesar, aut nihil (аут Цезар, аут нігіль)	Або Цезар, або ніхто
Citius, altius, fortius (ціціус, альціус, форціус)	Швидше, вище, сильніше
Cum grano salis (кум grano саліс)	Трохи солі
Debes, ergo potes (дебес, ерго потес)	Ти мушиш, отже можеш
Dura lex, sed lex (дура лекс, сед лекс)	Суворий закон, але закон
Errando discimus (еррандо дісцімус)	Ми вчимося, помиляючись
Fide, sed cui, vide (фіде, сед куї, віде)	Довіряй, але дивись, кому довіряєш
Historia vitae magistra (гісторія віте магістра)	Історія - вчителька життя

Підсумки тижня історії в закладі освіти

З метою вивчення нових форм і методів роботи з дітьми, активізації пізнавального інтересу учнів до історії, розширення й поглиблення знань та умінь учнів з предмета, залучення учнів до позакласної роботи з 02 по 06 грудня 2019 року у закладі був проведений Тиждень історії «Сьогодні знавці історії, а завтра – її творці». Протягом тижня в закладі пройшло чимало цікавих та змістовних заходів.

В рамках предметного тижня з учнями 5-го класу вчителем історії Цимбалюк Л.І. проведено історичний брейн-ринг «Сторінками історії України». Клас було поділено на дві команди «Історики» та «Археологи». Перемогла команда «Історики». Також учні 5 класу взяли участь у заочній мандрівці «Сім чудес світу» та «Сім чудес України» (перегляд відеороликів). Діти дізналися багато нового та цікавого для себе.

Вчителем історії Люшиною В.О. проведено ряд заходів для учнів 6-11-х класів, а саме:

- історична гра «Що? Де? Коли?» за темою «Давня Греція» (6 клас);
- позакласний захід «Діячі Галицько-Волинської держави», крилаті вислови та словосполучення «Стародавній Рим» (7 клас);
- історичний брейн-ринг «Козацька доба в історії України» (8 клас);
- історична вікторина «Ерудит» (8 клас);
- історичний брейн-ринг (9 клас);
- гра «Знавець історії» (10 клас);
- інтелектуальна гра «Найрозумніший» (11 клас);
- розгадування кросвордів, ребусів, чайнвордів «У світі історії» (7-8 класи);
- інформаційні хвилинки «Історія – наука про минуле» (5-11 класи).

Класними керівниками проводилися з учнями години спілкування про українську державність. З цікавістю учні відвідували шкільну бібліотеку і знайомилися з літературою на історичну тематику.

Тиждень закінчився загальношкільною лінійкою, де було підведено підсумки проведення тижня історії та нагороджено найактивніших учасників.

Вивчення історії є одним із найважливіших чинників патріотичного виховання учнів та формування їх активної життєвої позиції.

